

**KÁROLI GÁSPÁR
REFORMÁTUS EGYETEM
HITTUDOMÁNYI KAR**

SZEMESZTERFÜZET

Szemináriumok

2025/2026. tanév

I. (őszi) félév

Tartalom

HT LSVL026 – Német egyházi szaknyelv 2.	3
HT LSVL028 – Német egyházi szaknyelv 4.	4
HT LSVL016 – Angol egyházi szaknyelv 2.	5
HT LSVL033 – Angol egyházi szaknyelv 4.	6
HT ÉRTÉ553 Hogyan beszéljünk nehéz témákról fiatalokkal?	7
HT ÉRTÉ567 Az istenismeret és önismeret szerepe a lelkipásztori szolgálatunkban.....	8
HT ÉRTÉ568 Krisztus után szabadon – keresztyén tanítások, tévtanítások és hatásuk	9
HT ÉRTÉ734 Bevezetés a jelnyelv világába.....	11
HT ÉRTÉ569 Bevezetés a jelnyelv világába 2.	12
HT BSVS567 Az ún. erőszakos szövegek az Ószövetségben.....	13
HT BSVS568 Piéltől a prekáig: Ószövetséges igehirdetések	14
HT BSVS569 Anyaszentnyelvünk — a bibliafordítás elméleti kérdései	15
HT ÉRTÉ555 - Szenvedélyelméletek és szenvedélyterápiák az antik filozófiában és az egyházatyáknál	16
HT BSVS570 Az Apokaliptika teológiai összefüggései az Ószövetségben.....	17
HT BSVS573, HT ÉRTÉ557 Ókeresztyén krisztológiai viták	18
HT BSVS531 Hogyan készítsünk újszövetségi exegetikai dolgozatot?	19
HT BSVS571, HT ÉRTÉ558 Zsoltárok Qumránban: a 11Q5-tekercs	21
HT ÉRTÉ559 Nemzet, identitás, elnyomás – Felvidéki magyar sorskérdések a 20. században ...	22
HT BSVS572 Bepillantás az ökumenikus bibliafordítás műhelyébe – Márk evangéliuma.	24
HT ÉRTÉ560 Karl Barth: A rómaiakhoz írt levél olvasás	25
HT BSVS672 Angol nyelvű szakszövegolvasás.	27
HT RSVS336 Egyháztörténeti források digitalizálása I.	27
HT ÉRTÉ561 Ének készségfejlesztés - bevezetés	28
HT ÉRTÉ384 Ének készségfejlesztés 1.....	29
HT ÉRTÉ562 Genfi zsoltárok a népi emlékezetben	29
HT ÉRTÉ563 Társas ének, kamarazene 1	30
HT ÉRTÉ564 Kamarakórus 2	31
HT ÉRTÉ402 Liturgikus hangszerjáték 1	31
HT ÉRTÉ407 Liturgikus hangszerjáték 2	31
HT ÉRTÉ727 Liturgikus hangszerjáték 3	31
ERP-HT 0056 Introduction to Early Christian Theology	33
ERP-HT 0059 PRAYTICING THE WAY: CHRISTIAN SPIRITUALITY AND SPIRITUAL FORMATION IN PRACTICE.....	35
A lelkészképzés 7. szemeszterének összefoglaló táblázata	37
VI. éves képzés: Hittanoktatási blokk – 2025. október 13-17.....	41
VI. éves képzés: Missziói gyakorlat	42

HT LSVL026 – Német egyházi szaknyelv 2.

Tantárgy felelőse: Szelényi Judit	Féléves óraszám: 24	Kredit: 3	Előtanulmányi kötelezettség: Ld. Mintatanterv!	
Tantárgy előadója: Szelényi Judit Órarendi beosztás: kedd 15:00-16:30	Tárgy besorolása: KV	Meghirdetés féléve: 2025/26/I.	Oktatás nyelve: német	Értékelés módja: gyakorlati jegy
			Ajánlott félév: őszi	Értékelés módszere: Folyamatos a tanórákon, szóbeli prezentáció, 1 zárthelyi, egy fordítási feladat, egy fogalmazás

A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:

A hitünk megvallásához, a vallásgyakorláshoz, az ígehirdetéshez kapcsolódó szókincs bővítése, az ismeretek elmélyítése. A német nyelven történő bibliaolvasás, valamint a német teológiai szócikkek olvasásának rendszeressé tétele. Didaktizált egyházi szaknyelvi tananyagok olvasott és hallott szövegértés, fordítás, szövegösszefoglalás, levélírás gyakorlására.

A tantárgy rövid programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:

1. Unsere Kirche, unsere Gemeinde
2. Berufe in der Kirche, wie soll ein Pastor sein?
3. Was wir glauben; Unterschiede zwischen christlichen Konfessionen
4. Wie wir die christlichen Mysterien feiern, Sakramente
5. Wie wir in Christus das Leben haben
6. Das Gebet im christlichen Leben, das Vaterunser
7. Das Kirchenjahr
8. Ein protestantischer Gottesdienst – eine katholische Messe
9. Die Bibel
10. Ein Film christlichen Inhalts
11. Ein Buch christlichen Inhalts
12. Das gottgeweihte Leben
13. Eine Andacht aufgrund eines selbst ausgewählten Bibeltextes
14. Abschlusstest

Évközi tanulmányi követelmények:

- Folyamatos készülés (hétről – hétre)
- Szóbeli prezentációk az adott témában
- Fordítási feladatok egyházi szaklapból vagy kommentárból
- 1 zh

Kötelező irodalom:

- Kötelező tankönyv: Ajkay – Simon: Lernt von mir, KRE Budapest, 2001

Ajánlott irodalom:

- Német nyelvű Biblia olvasása
- Egyházi lapok (pl. *Kirchenzeitung*, *Christ in der Gegenwart*, *Missio Aktuell*) és kommentár olvasása
- Online cikkek, folyóiratok, linkek, youtube videók

HT LSVL028 – Német egyházi szaknyelv 4.

Tantárgy felelőse: Szelényi Judit	Féléves óraszám: 24	Kredit: 3	Előtanulmányi kötelezettség: -	
Tantárgy előadója: Szelényi Judit Órarendi beosztás: kedd 16:30-18:00	Tárgy besorolása: KV	Meghirdetés féléve: 2025/26/I.	Oktatás nyelve: német	Értékelés módja: gyakorlati jegy
			Ajánlott félév: ősz	Értékelés módszere: Folyamatos a tanórákon, szóbeli prezentáció, 1 zárthelyi, egy fordítási feladat, egy tömörítés

A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:

A négy félévre tervezett „Német egyházi szaknyelv” tantárgy negyedik része az egyházi szaknyelvi ismeretek bővítését és elmélyítését célozza. A tankönyvi anyag lehetővé teszi az egyházi, gyülekezeti élet, az istentiszteleti rend, az ünnepek, valamint az egyházi iskolák sajátosságainak megismerését német nyelvterületen. Ehhez civilizációs ismereteket is nyújt. Megvalósítandó a kiválasztott bibliai történetek értő olvasása, valamint az egyházi (online) sajtó és a kommentárok nyelvezetének megismerése a fordítási feladatok révén.

A tantárgy rövid programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:

Elsajátítandó készségek és kompetenciák:

Az olvasott- és hallott szöveg értése (online hanganyagok és videók, ill. és egyéb online szövegértési feladatok), a fordítási készség, a nyelvtani ismeretek és a beszédképesség továbbfejlesztése. A hallgató legyen képes közép-haladó szinten lévő szövegeket önálló olvasás során vagy hang- vagy videó anyagként is megérteni, lefordítani, a megadott témákkal kapcsolatban önállóan is kifejezni a véleményét.

Tematika:

1. Wiederholung der Familien- und Nationalfeiertage und der kirchlichen Festtage, <https://www.taschenhirn.de/politik-und-religion/kirchliche-feiertage/>
2. Lektion 8. Kirchenjahr, Ostern, Bräuche und Symbole
3. Lektion 9. Die Trauung, Die Hochzeit in Kana
4. Trauung und Ehe in der katholischen, evangelischen und reformierten Kirche
5. Lektion 10. Diakonie, die Gedanken von Mutter Teresa
6. Übersetzung eines Filmtextes
7. Lektion 11. Religion und Medien, Die Macht der Zunge
8. Anhören der Sendung des Kath. Radios über Medien
9. Lektion 12. Mission und Missionare
10. Übersetzung eines Artikels aus der Zeitschrift Missio Aktuell
11. Lektion 13. Klöster und Orden
12. Lektion 14. Ökumenische Jugendkonferenz
13. Das Hohelied der Liebe, Auslegung des Bibeltextes
14. Wiederholung des Fachwortschatzes
15. Abschlusstest

Évközi tanulmányi követelmények:

- Folyamatos készülés (hétről – hétre)
- Szóbeli prezentációk az adott témában
- Fordítási feladatok egyházi szaklapból vagy kommentárból
- 1 zárthelyi

Kötelező irodalom:

- Kötelező tankönyv: Ajkay – Simon: Lernt von mir, KRE Budapest, 2001

Ajánlott irodalom:

- Német nyelvű Biblia olvasása
- Egyházi lapok, online folyóiratok olvasása (pl. *Kirchenzeitung*, *Christ in der Gegenwart*, *Missio Aktuell*, <https://www.reformiert.de/startseite.html>) és kommentár olvasása

HT LSVL016 – Angol egyházi szaknyelv 2.

English church language 2.

Tantárgy felelőse: Szelényi Judit	Féléves óraszám: 24	Kredit: 3	Előtanulmányi kötelezettség: -	
Tantárgy előadója: Mile András	Tárgy besorolása: KV	Meghirdetés féléve: 2025-2026 I. félév	Oktatás nyelve: angol	Értékelés módja: gyakorlati jegy
Órarendi beosztás: péntek 9:00-10:30			Ajánlott félév:	Értékelés módszere: Folyamatos a tanórákon, szóbeli prezentáció, 2 zh., két fordítási feladat

A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:

A négy félévre tervezett 'Angol egyházi szaknyelv' második része a korunkban gyakran felmerülő erkölcsi és etikai kérdések keresztény megközelítését tűzi ki célul. (Making Moral Decisions, The Family, Citizenship, Responsibility for Others, World Issues)

A tantárgy rövid programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:

1. Good and Bad: Concepts of Morality
2. Christianity: The Love Principle
3. Christians and Human Rights
4. The Problem of Pain and Suffering
5. Christianity, Divorce, Remarriage, Abortion
6. Crime and Consequences
7. Test-paper 1.
8. Christians and Work, Unemployment
9. Drugs
10. Poverty: The Response of the Church
11. The Needs of Children
12. Disability
13. War; Christian Attitudes
14. Test-paper 2.

Évközi tanulmányi követelmények:

- Folyamatos, aktív részvétel a foglalkozásokon (a hiányzás mértéke egyezik a kari normatívával)
- Szóbeli prezentáció két témából a félév folyamán
- Két zárthelyi dolgozat írása

Kötelező irodalom:

- Angol nyelvű Biblia (RSV, NIV, NKJV, GNB, stb.)
- Angol nyelvű egyházi folyóiratok cikkei
- Internetes weboldalak
- Hangkazetta, CD és videó az egyes bibliai szövegekhez

Ajánlott irodalom:

- Angol nyelvű kommentárok egyes fejezetei
- Példák angol nyelvű hittankönyvekből

HT LSVL033 – Angol egyházi szaknyelv 4.

English church language 4.

Tantárgy felelőse: Szelényi Judit	Féléves óraszám: 24	Kredit: 3	Előtanulmányi kötelezettség: -	
Tantárgy előadója: Mile András	Tárgy besorolása: KV	Meghirdetés féléve: 2025-2026 I. félév	Oktatás nyelve: angol	Értékelés módja: gyakorlati jegy
Órarendi beosztás: péntek 10:30-12:00			Ajánlott félév: ősz	Értékelés módszere: Folyamatos a tanórákon, szóbeli prezentáció, 2 zh., két fordítási feladat

A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:

A négy félévre tervezett „Angol egyházi szaknyelv” tantárgy negyedik része híres keresztények történetét tárja elénk, akik megtérésükről számolnak be és akik példás, Krisztust követő életükkel is tanúbizonyságot tettek hitükről. (Famous Conversions)

A tantárgy rövid programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:

Elsajátítandó készségek és kompetenciák:

- Az olvasott szövegek elemzése
- A beszédképesség fejlesztése (prezentációk)
- A szaknyelvi szókincs folyamatos bővítése

Tematika:

1. A fordítási készség gyakorlása About the Conversion Experience in General
2. The Apostle Paul
3. Augustine (354-430)
4. John Calvin (1509-1564)
5. John Wesley (1703-1791)
6. Charles H. Spurgeon (1834-1892)
7. Test-paper 1.
8. Leo Tolstoy (1828-1910)
9. Billy Sunday (1862-1935)
10. Albert Schweitzer (1875-1965)
11. C.S. Lewis (1898-1963)
12. Evelyn Waugh (1903-1966)
13. Thomas Merton (1915-1968)
14. Test-paper 2.

Évközi tanulmányi követelmények:

- Folyamatos készülés (hétről – hétre)
- Szóbeli prezentációk az adott témában
- Két zárthelyi

Kötelező irodalom:

- Angol nyelvű Biblia (RSV, NIV, NKJV, GNB, stb.)
- Angol nyelvű egyházi folyóiratok cikkei
- Internetes weboldalak
- Hangkazetta, CD és videó az egyes bibliai szövegekhez

Ajánlott irodalom:

- Angol nyelvű kommentárok egyes fejezetei
- Példák angol nyelvű hittankönyvekből

HT ÉRTÉ553 Hogyan beszéljünk nehéz témákról fiatalokkal?

How to talk about difficult topics with young people?

Tantárgy felelőse: Dr. Literáty Zoltán	Féléves óraszám: 24	Órarendi beosztás:	Előtanulmányi kötelezettségek:	
Tantárgy előadója: Ablonczy Áron				
Előadók fogadóórái:	Kredit: 2	Meghirdetés féléve:	Ajánlott félév:	Értékelés módja: gyakorlati jegy
Oktatás nyelve: magyar	Besorolása /Típusa: SZV	2025-2026 I.félév		Értékelés módszere: órai munka, prezentáció,

A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:

Egyházunkban a fiatalok 55%-a lemorzsolódik a gyülekezeteinkből 15-29 éves kora között, miközben a magyar fiatalok kétharmada kifejezetten érdeklődő a spiritualitásra. Sokuk azt az indokot mondja erre válaszul, hogy a gyülekezetekben ritkán vagy sosem beszélnek azokról a témákról, ami számukra létkérdés és életkérdés. Éppen ezért ezen a szemináriumon azokat a témákat vesszük elő, melyekről a gyülekezetünk 10%-ában esik szó valamilyen rendszerességgel. Célunk, hogy a szeminaristák eszközt, evangéliumi válaszokat és ifjúság szakmai érveket kapjanak ezekhez a témákhoz, melyeket a félév során és később is be tudnak vinni a fiatalokhoz.

A tantárgy rövid programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:

A tantárgy célja, hogy a fiatalok megtapasztalják, milyen ezekről a tabuizált, érzékeny témákról beszélgetni, evangéliumi válaszokat keresni és találni rájuk. A szeminárium része, hogy a témák közül egyet a saját gyülekezeti ifi missziójában is kipróbáljon a résztvevő és megélje azt az oldalt, amikor résztvevő (szemináriumon) és azt, amikor vezető (gyülekezeti szolgálata). Minden témánál lesz frontális, elméleti rész, bibliatanulmányozás és praktikus témafeldolgozási javaslatok is.

A félév témái a következők lesznek:

1. Értsd jól, tanítsd jól az igét a fiatalok között
2. Pornó
3. Szorongás és mentális egészség
4. Drogok és függőségek
5. Öngyilkosság és falcolás
6. Bántalmazás online és offline
7. Traumák a családban, halál és válás
8. Szenvedés
9. Szexualitás
10. Karrier és pénz kereset
11. Bulizás és alkohol
12. A hitünk megosztása másokkal

Évközi tanulmányi követelmények:

A jegy megszerzéséhez szükség van projektfeladat készítésére, óráközi olvasásra és aktív órai részvételre. A szeminárium része, hogy a témák közül egyet a saját gyülekezeti ifi missziójában is kipróbáljon a résztvevő és megélje azt az oldalt, amikor résztvevő (szemináriumon) és azt, amikor vezető (gyülekezeti szolgálata).

Kötelező irodalom:

- T.Faix & M. Hofmann & T. Künkler: Miért nem hiszek már, Koinónia, 2020, Budapest
- Magyar Református Nevelés, 2017/4, *A Z generáció katechézise*
- Cameron Cole, Jon Nielson: Gospel centered youth ministry, The Gospel Coalition, Wheaton USA, Crossway, 2016
-

Ajánlott irodalom:

- Martin Saunders: Youh work from scratch – Monarch Books – Oxford, UK - 2013
- Fields, Doug: Céltudatos Ifjúsági szolgálat – Az IFI vezetés praktikái, alapjai - Debrecen, Új Remény Alapítvány, 2013
- Root, Andrew; Creasy Dean Kenda: The theological turn in youth ministry> Illinois, USA, IVP Books, 2011
- Tari Annamária: Z generáció, Budapest - Tericum Kiadó, 2011,
- Champbell, Ross: Dühöngő ifjak- Hogyan szelidíthetjük meg gyermekeink haragját? Budapest, Harmat, 2007.
- Kerekes Szabolcs: Mátrix közösség - Ahol a születő kor istenkeresői otthonra találnak, Budapest, Harmat, 2010.
- St. Clair, Barry: Vezetés - Ifjúsági munkások felkészítése a fiatalok lelki érettségének elősegítésére, Budapest, Primo Kiadó, 1992.
- Robbins, Duffy: Building a youth ministry that builds disciples – A small book about a big idea – Grand Rapids, Michigan, Zondervan, 2011
- (Szerk.): Siba Balázs, Szabóné László Lilla, Pángyánszky Ágnes: Együtt a hit útján – Gyülekezetpedagógiai kézikönyv, , Budapest, Kálvin Kiadó, 2019
- Burns, Jim: Ifjúságépítők - Ifjúsági vezetők kézikönyve, Debrecen, Új Reménység Alapítvány, 2005.
- Fields, Doug: Az ifjúsági munka első két éve - Személyes és gyakorlati útmutató a helyes kezdéshez, Debrecen, Új Remény Alapítvány, 2009.
-
- www.ifjusagepito.com/blog/
- www.youtube.com/ifjusagepitok

HT ÉRTÉ567 Az istenismeret és önismeret szerepe a lelkipásztori szolgálatunkban

Knowledge of God and self-knowledge in pastoral ministry

Tantárgy felelőse:	Féléves óraszám: 24	Órarendi beosztás:	Előtanulmányi kötelezettségek:	
Tantárgy előadója: Dr. Hotorán Gábor				
Előadók fogadóórái:	Kredit: 2	Meghirdetés féléve:	Ajánlott félév:	Értékelés módja: gyakorlati jegy
Oktatás nyelve: magyar	Besorolás a/Típusa:	2025-2026 I. félév		Értékelés módszere: szemináriumi feladatok

A tantárgy szakmai tartalma, elsajátításának célja:

„...a hit látása is még csak tükör által homályosan látás és majd csak az eschatologiai határon túl, a 'teljes váltság napján' fogunk mi is úgy ismerni, amint Isten által mindenkor ismertettünk. Most még csak annyit tudunk, hogy Isten gyermekei vagyunk, de még nem lett nyilvánvalóvá, mivé leszünk.” Vasady Béla ebben az alázatos megfogalmazásban rámutat arra az elkezdett, de befejezetlen, egyszerre dicsőséges és gyötrelmes feladatra, amely Isten – és ennek alapján önmagunk megismerését

jelenti. Ez nem csak a szolgálatra való felkészülésben, az elindulásban, hanem az abban való megmaradásban is nagy kihívás, a kegyelem által az egész földi életünket meghatározza. Kerete és eszköze az igeközpontú, folyamatos teológiaművelés.

A tantárgy programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:

A kurzus során olyan rendszeresteológiai témák, összefüggések kerülnek elő, amelyek felmutatják a lelkészi szolgálat sokszínű területein való forgolódáshoz elengedhetetlen, hivatásbetöltést megalapozó és abban megtartó istenismeret és önismeret Szentírásán alapuló szükségét. A szemináriumi találkozások reménység szerint elméleti és gyakorlati felismerésekkel gazdagítják, motiválják a résztvevőket.

Évközi tanulmányi követelmények:

Óralátogatás, közösen egyeztetett szemináriumi feladatok

Kötelező irodalom:

Ajánlott irodalom:

Kálvin János: Institutio I-II, A keresztyén vallás rendszere. Kálvin Kiadó, Budapest, 2014
James I. Packer: Igaz istenismeret. Harmat Kiadó, Budapest, 1994 (/Megismerni Istent. Harmat Kiadó, Budapest, 2019)
Manfred Josuttis: A lelkész más. EXIT Kiadó, Kolozsvár 2017
Eugene H. Peterson: A lelkipásztori hivatás művészete. Harmat Kiadó, Budapest, 2022
U.ő.: A lelkészi szolgálat három sarokpontja. Harmat Kiadó, Budapest, 2019
Hézsér Gábor: Pásztorálpszichológiai szempontok az istentisztelet útkereséséhez. Kálvin Kiadó, Budapest, 2005.
Dietrich Bonhoeffer: Homiletika (1935-1939), „Szólj!” - Homiletikai tankönyvek 2. kötet, Dunántúli Református Egyházkerület, 2016
Richard Baxter: A megújult lelkipásztor. Koinónia Kiadó, Kolozsvár, 2001
Barth Károly: Istenismeret és istentisztelet. Sylvester Rt. Bp. Ford. Maller Kálmán
Magyar református önismereti olvasókönyv. Válogatás a XX. század első felének református teológiai irodalmából. Németh Pál (szerk.), Kálvin Kiadó, Budapest, 1997
Török István: Theológiai enciklopédia, DRTA Jegyzetkészítő Irodája, Debrecen, 1959
A fenti kiadványok vonatkozó és egyeztetett szakaszai, valamint egyéb kiegészítések.

HT ÉRTÉ568 Krisztus után szabadon – keresztyén tanítások, tévtanítások és hatásuk

Tantárgy felelőse: Szabó István	Féléves óraszám: N:24	Órarendi beosztás:	Előtanulmányi kötelezettségek:	
Tantárgy előadója: Sándor Balázs				
Előadók fogadóórái:	Kredit: 2	Meghirdetés féléve: 2025/26 ősz	Ajánlott félév: --	Értékelés módja: Gyakorlati jegy
Oktatás nyelve: Magyar	Besorolása / típusa: Szeminárium			Értékelés módja:

				Írásbeli dolgozat
A tantárgy szakmai tartalma, elsajátításának célja:				
Egy-egy tanításnak, tévtanításnak sajátos következményei vannak a kegyességi életre, erkölcsre, társadalmi viszonyulásra. A szeminárium célja, hogy a hallgatók átfogó képet kapjanak arról, hogy az életvezetés és az életfelfogás szoros kapcsolatban van egymással a keresztyénségen belül is. Ki mit tanít aszerint él... Ki-ki amint él, azt tanítja... Végig vesszük az egyháztörténet nagy tanításait, tévtanításait, egyházi mozgalmait, hogy azok az egyes emberi megnyilvánulásokban, és közösségi szinten is jól felismerhetőek legyenek a hallgatók számára.				
A tantárgy rövid programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:				
• A keresztyén tanítás alakulásának hatása egyén és közösség életére • A donatizmus és hatása • Az arianizmus tanítása és hatása • A nesztorianizmus és hatása • A pelagianizmus és hatása • Az infralapsarius és a supralapsarius tanítás és hatásuk • Az arminianizmus és hatása • Pietizmus és hatása • Puritanizmus és hatása • A fundamentalizmus és hatása • A karizmatikus mozgalom és hatása • Adventisták, millenaristák és a végidőkkel kapcsolatos többi tanítás és következményei				
Évközi tanulmányi követelmények:				
• Aktív részvétel az órákon • Egy választott terület kidolgozása egy 5-7 oldalas dolgozat formájában • A választott terület bemutatása a szemináriumon				
Kötelező irodalom:				
• II. Helvét Hitvallás • Alister E. McGrath: Bevezetés a keresztyén teológiába, Osiris Kiadó 1995. • Sándor Balázs: Testté dermedt lelkek, Cegléd 2009.				
Ajánlott irodalom:				
• Vanyó László: Bevezetés az ókeresztyén kor dogmatörténetébe 787-ig, Szent István Társulat 1998. • Obrusánszky Borbála: A nesztoriánus vallás elterjedése és jelentősége Belső-Ázsiában, Mikes International 2008. • Alois Grillmeier: Jesus der Christus im Glauben der Kirche (1-2/4-ig), Herder Verlag 1990. • Füsti-Molnár, Szilveszter: Ecclesia sine macula et ruga: Donatist Factors among the Ecclesiological Challenges for the Reformed Church of Hungary especially after 1989/90, Sárospataki Református Teológiai Akadémia 2008 • Owen Chadwick: A reformáció, Osiris Kiadó 1998 / 2003. • Adolf von Harnack: Dogmatörténet • Max Weber: A protestáns etika és a kapitalizmus szelleme, Gondolat Kiadó 1982. • Johannes Wallmann: A pietizmus, Kálvin Kiadó 2000. • Szent Ágoston: Írások a kegyelemről és az eleve elrendelésről, KRE – L'Harmattan Kiadó 2015.				

HT ÉRTÉ734 Bevezetés a jelnyelv világába

An introduction to the world of sign language

Tantárgy felelőse: Prof. Dr. Literáty Zoltán	Féléves óraszám: N.: 24	Órarendi beosztás:	Előtanulmányi kötelezettségek:	
Tantárgy előadója: Kompán Julianna				
Előadók fogadóórái:	Kredit: 2	Meghirdetés féléve:	Ajánlott félév:	Értékelés módja:
Oktatás nyelve: magyar	Besorolása /Típusa: SZV	2025/26 I.félév		Értékelés módszere:

A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:

A református felsőoktatásban „Bevezetés a jelnyelv világába” címmel indított programunk célja, hogy a hallássérült személyek jelenléte egy-egy gyülekezeti alkalmon ne jelentsen nehézséget, vagy ijedelmet az adott gyülekezeti vezető, munkatársak, gyülekezeti tagok számára. Ezen alkalmak alatt jelnyelvvél való megismerkedés, alap témakörök jeleinek elsajátítása a cél, mely magabiztosságot adhat a speciális találkozások alkalmával.

A tantárgy rövid programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:

Tantárgyi tematika:

1. Általános bevezetés, siket kultúra bemutatása, ABC
2. Bemutatkozás: köszönési és udvariassági formák, kérdések
3. Család, számok, nyelvtani kiegészítés
4. Idő: hónapok, napok, ünnepek, időfogalma
5. Színek, időjárás, közlekedés
6. Otthon, iskola, hivatal
7. Egészség, betegség, háztartás, gyermekgondozás
8. Egyházzal, gyülekezeti élettel kapcsolatos kifejezések
9. Egyházzal, gyülekezeti élettel kapcsolatos kifejezések
10. Egyházzal, gyülekezeti élettel kapcsolatos kifejezések
11. Gyakorlás – szituáció, párbeszéd
12. Gyakorlás – szituáció, párbeszéd
13. Összefoglalás, felkészülés a vizsgára

Évközi tanulmányi követelmények:

Az órák 80%-án való részvétel. A képzés vizsgával zárul.

Kötelező irodalom:

- A magyar jelnyelv szótára Lancz Edina, Sinosz, Budapest, 2004.
- <https://jelnyelvi-szotar.jelnyelv.hu/>
- <https://www.hallatlan.hu/>
- http://jelesely.hu/szotar/?dictionary&id=search&search_id=108
- <http://baptistamedia.hu/jelnyelvi-biblia/#/videos>

Ajánlott irodalom:

http://acta.bibl.u-szeged.hu/64080/1/lingdok_002_107-128.pdf

A Református Pedagógiai Intézet tanulmányai: <http://refpedi.hu/tanulm%C3%A1nyok-0>

HT ÉRTÉ569 Bevezetés a jelnyelv világába 2.

An introduction to the world of sign language 2

Tantárgy felelőse:	Féléves óraszám: 24	Órarendi beosztás:	Előtanulmányi kötelezettségek: Bevezetés a jelnyelv világába 1.	
Tantárgy előadója: Kompán Julianna				
Előadók fogadóórái:	Kredit: 2	Meghirdetés féléve:	Ajánlott félév: tetszőleges	Értékelés módja: gyakorlati jegy
Oktatás nyelve: magyar	Besorolás a/Típusa: SZV	2025/26 I. félév		Értékelés módszere:

A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:

A református felsőoktatásban „Bevezetés a jelnyelv világába 2.” címmel indított programunk célja, hogy a hallássérült személyek jelenléte egy-egy gyülekezeti alkalmon ne jelentsen nehézséget, vagy ijedelmet az adott gyülekezeti vezető, munkatársak, gyülekezeti tagok számára. Ezen alkalmak alatt jelnyelvvvel való megismerkedés, az előző félévben tanultakra épülő további témakörök jeleinek elsajátítása a cél, mely magabiztosságot adhat a speciális találkozások alkalmával.

A tantárgy programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:

- 1. Ismétlés az előzőekben tanultak gyakorlása
- 2. szituációs feladatok -hivatali ügyintézés
- 3. Időpontegyeztetés
- 4. Tájékozódás, tájékoztatás, helyi eligazítás +szituációk
- 5.. Egyházi események, szolgáltatások
- 6. Kommunikáció és média
- 7.. Egyházi, ifjúsági és gyermek énekek
- 8. Szabadidő, hittan, áhítat kifejezések
- 9. Egyházi liturgikus szövegek
- 10. Egyházi liturgikus szövegek
- 11.Egyházi ünnepek kifejezései-szituációk
- 12. Összefoglalás, felkészülés a vizsgára

Évközi tanulmányi követelmények:

Az órák 80%-án való részvétel. Évközbeleni feladatok teljesítése.

Kötelező irodalom:

Jelnyelvi szótárak:

- <https://jelnyelvi-szotar.jelnyelv.hu/>
- <https://www.hallatlan.hu/>
- http://jelesely.hu/szotar/?dictionary&id=search&search_id=108
- <http://baptistamedia.hu/jelnyelvi-biblia/#/videos>

Ajánlott irodalom:

http://acta.bibl.u-szeged.hu/64080/1/lingdok_002_107-128.pdf

A Református Pedagógiai Intézet tanulmányai: <http://refpedi.hu/tanulm%C3%A1nyok-0>

HT BSVS567 Az ún. erőszakos szövegek az Ószövetségben

Violent Texts in the Old Testament

Tantárgy felelőse: Prof. Dr. Karasszon István	Féléves óraszám: 24	Órarendi beosztás:	Előtanulmányi kötelezettségek:	
Tantárgy előadója: Prof. Dr. Karasszon István				
Előadók fogadóórái:	Kredit: 2	Meghirdetés féléve: 2025/26 ősz	Ajánlott félév:	Értékelés módja: szemináriumi dolgozat írása.
Oktatás nyelve: magyar	Besorolás a/Típusa: KV/SZV			Értékelés módszere:

A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:

Bizonytal sokak számára nehezen helyezhetők el az erőszakról szóló ószövetségi passzusok sok teológus koordináta-rendszerében. Ezeknek kellő magyarázata, ill. mai helyzetre történő adaptálása valóban nem könnyű, de megfelelő teológiai integrációval elérhető – a nemzetközi irodalom sok segítséget nyújt ebben.

A tantárgy programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:

A szeminárium bevezetés után a hallgató saját munkájára támaszkodik, amit természetesen tanári segítséggel, szemináriumi dolgozat formájában kell elvégezni. Cél az, hogy a fundamentalista magyarázat helyett kiegyensúlyozott, gyülekezetépítésre alkalmas interpretációt tudjon adni a jelölt, első sorban az általa végzett munkában, de aztán további igehirdető szolgálatában is.

Évközi tanulmányi követelmények:

Kötelező irodalom:

Ajánlott irodalom:

W. Dietrich/C. Link, *Die dunklen Seiten Gottes*, I-II, Neukirchen-Vluyn: Neukirchener Verlag, 1995/2000; T. Römer, *Dieu obscur*, Genève: Labor et Fides, 1996; W. Dietrich/M. Mayordomo, *Gewalt und Gewaltüberwindung in der Bibel*, Zürich: TVZ, 1995.

HT BSVS568 Pieltől a prekáig: Ószövetséges igehirdetések

From Piel to preaching – Old Testament(ers') preachings

Tantárgy felelőse: Prof. Egeresi László S.	Féléves óraszám: 24	Órarendi beosztás:	Előtanulmányi kötelezettségek:	
Tantárgy előadója: Prof. Egeresi László S.				
Előadók fogadóórái:	Kredit: 2	Meghirdetés féléve: 2025/2026. I. félév	Ajánlott félév:	Értékelés módja:
Oktatás nyelve: magyar	Besorolás a/Típusa: KV/SZV			Értékelés módszere:

A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:

Bátrabban és gyakrabban vegyenek elő a hallgatók ószövetségi igehelyeket igehirdetésekhez és a felkészülés során színvonalasabb igehirdetések szülessenek.

A tantárgy programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:

A kifejezés kettős értelmében vizsgálunk „ószövetséges” igehirdetéseket: ószövetségkutatók által elmondott ószövetségi textus alapján elmondott igehirdetéseket elemzünk, olyan ismert teológusoktól, mint Pákozdy László Márton, Karasszon Dezső, Marjovszky Tibor, Kustár Péter, Czanik Péter, Karasszon István, Egeresi L.S., stb. (Továbbá külföldi kutatókra is szeretnék kitérni ha marad idő, pl. Rudolf Smend).

Évközi tanulmányi követelmények:

A szemináriumon résztvevőknek kötelező elolvasni az előre kiadott prédikációkat, esetleges szakirodalmat. A félév végére egy választott prédikáció elemzése (A/4, Times New Roman, 12-s betűnagyság, 1,5 sorköz, max. 2 oldal!)

Kötelező irodalom:

Marjovszky Tibor: „Miért idegenkedik az igehirdető az Ószövetségtől”,
in: *Theologiai Szemle* 31/6 (1988) 372–374.o.

Karasszon István, *Az ószövetségi írásmagyarázat módszertana* (Budapest 1991)

Karasszon István számos további cikke, vö. KI teljes bibliográfiáját a most megjelent Festschriftjében (Bp, KRE, 2025, szerk.: Egeresi L.S. és Kovács E. H.)

Zsengellér József: *Egy ószövetséges homiletikája* (Kontaktprint Nyomda, 2022)

Kustár Zoltán: Pákozdy László Márton hermeneutikai elvei és azok gyakorlati megvalósulása az Úr szenvedő Szolgájáról szóló monográfiáiban.

in: *Studia Theologica Debrecinensis*, 2010/2, pp. 9–20.

Ajánlott irodalom:

A vonatkozó exegetikai és hermeneutikai irodalom sokasága miatt nincs értelme kiragadni bármit is, részletesebben az adott órán. Általánosságban az IGAZSÁG ÉS ÉLET homiletikai/exegetikai szakfolyóirat ajánlott.

HT BSVS569 Anyaszentnyelvünk — a bibliafordítás elméleti kérdései

Our Sacred Mother Tongue: Theoretical Issues in Bible Translation

Tantárgy felelőse: Dr. Hanula Gergely	Féléves óraszám: 24	Órarendi beosztás:	Előtanulmányi kötelezettségek:	
Tantárgy előadója: Dr. Hanula Gergely				
Előadók fogadóórái:	Kredit: 2	Meghirdetés féléve:	Ajánlott félév:	Értékelés módja: gyakorlati jegy
Oktatás nyelve: magyar	Besorolás a/Típusa: KV/SZV	2025/26 őszi félév		Értékelés módszere: órai munka alapján jegymegajánlás

A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:

A Hanula Gergely: Anyaszentnyelvünk c. kötet alapján a bibliafordítás elméleti megközelítési lehetőségeinek megbeszélése. A tanegység célja az érdeklődők horizontjának tágítása a vallástudomány, szociológia, szociolingvisztika, szemiotika és kommunikációelmélet kérdésfelvetéseinek megismerésével.

A tantárgy programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:

A „szent nyelv” mint vallási univerzálé
A rítus és a rituális nyelv
A kommunikáció-kutatás fogalmainak használata a szakrális kommunikáció terén
A jelentés leírásához használt fogalmak
A vallásos nyelv kutatása a szociolingvisztikában — A nyelv vallási regisztere
Franz Rosenzweig (1886–1929)
Eugene Nida (1914–2011)
Az új magyar fordítások háttere és kritikai visszhangja

Évközi tanulmányi követelmények:

A kötet fejezeteinek előzetes átolvasása után az órákon a beszélgetésben aktív kérdésfelvetés, vita, közösen kiválasztott szakaszok fordításaihoz kapcsolódóan elméleti problémafelvetések.

Kötelező irodalom:

HANULA GERGELY: *Anyaszentnyelvünk. A „szent nyelvek” és a fordítás.* Argumentum Kiadó — ELTE BTK Vallástudományi Központ Liturgiátörténeti Kutatócsoport — Pápai Református Teológiai Akadémia, BUDAPEST 2016.

Ajánlott irodalom:

HT ÉRTÉ555 - Szenvedélyelméletek és szenvedélyterápiák az antik filozófiában és az egyházatyáknál

Theories and Therapies of the Passions in Ancient Pagan Philosophy and in the Works of Church Fathers

Tantárgy felelőse:	Féléves óraszám: 24	Órarendi beosztás: csütörtök 16.00-17.30	Előtanulmányi kötelezettségek:	
Tantárgy előadója: Dr. Kendeffy Gábor egy. doc.				
Előadók fogadóórái: kedd 17.30-18.30.	Kredit: 2	Meghirdetés féléve: 2025/26. I.	Ajánlott félév: .	Értékelés módja: gyakorlati jegy
Oktatás nyelve:	Besorolás a/Típusa: SZV			Értékelés módszere: Az értékelés alapja: olvasmányok otthoni feldolgozása; referátum

A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:

A kurzust elsősorban teológus és bölcsész hallgatóknak szánom. Céljai a következők: 1) a hallgatók ismerkedjenek meg az antik filozófiának azzal a gyakorlatiasabb vonulatával, amely nem elsősorban a szemlélődést, hanem a lélek gondozását, gyógyítását tűzte ki célul; 2) betekintést nyerjenek az antik hagyományt és a Szentírást ötvöző ókeresztény lélekterápia és lélekvezetés hagyományába; 3) mindebből olyan tanulságokat tudjanak levonni, amelyek segítik őket az életvezetésben vagy a lelki gondozásban. Ezeket a célokat úgy igyekszünk elérni, hogy rövid, a téma szempontjából releváns antik filozófiai és patrisztikus szövegeket olvasunk, dolgozunk fel és vitatunk meg.

A tantárgy rövid programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:

Pogány filozófia:

1. Arisztotelész érzelemelmélete
- 2-4. A sztoikusok szenvedélyelmélete és szenvedélyterápiája
Korai Sztoa
Seneca
Epiktétosz
5. A pogány platonikus hagyomány

Az Ágoston előtti görög nyelvű keresztény teológia szenvedélyelmélete és szenvedélyterápiája

6. Órigenész, Nüsszai Szent Gergely
7. Evagriosz Pontikosz és a sivatagi atyák

Latin egyházatyák

8. Lactantius a szenvedélyekről
- 9-11. Ágoston szenvedélyelmélete és lélekvezetési módszere

Évközi tanulmányi követelmények:

A szövegek otthoni elolvasása, órai feldolgozása és megbeszélése

Kötelező irodalom:

2. Cicero, *Tusculumi eszmecserék*, Budapest: Allprint, 162-171. (4. könyv 4-12. fejj.)
<https://www.dropbox.com> (+ a szöveg egy része (Kendeffy Gábor fordításában))
3. Seneca, A haragról, 1. könyv 1-6. fejj.; 2. könyv 1-3. fejj. in: *Seneca Összes művei*, 3. kötet, Szenzár Kiadó, Budapest, 2004, 57-63; 81-84.:
<https://www.dropbox.com/s/1uclx8coaytdxcc/Seneca%20A%20haragr%C3%B3l%201%202.pdf?dl=0>
4. Epiktétosz, „Beszélgetések”, 1. k 1-2. fejj.; 1. k. 4. fejj.; 3. k. 12. f. in: *Epiktétosz összes művei* (szerk. Steiger Kornél), Budapest: Gondolat, 10-16; 17-21; 180-181.
https://www.dropbox.com/s/wtzip56yo931y3qc/Epikt%C3%A9tosz_Besz%C3%A9lget%C3%A9sek_R%C3%A9szletek.pdf?dl=0

5. Plutarkhosz, „Az erkölcsi erényről” 1-6. fej. in: Plutarkhosz, *Morálfilozófiai értekezések*, Budapest, 1998, 27-36.
6. Nüsszai Szent Gergely: „Az ember teremtéséről”, 16-18. fej. in: *Az isteni és az emberi természetéről. Görög egyházatyák*. Budapest: Atlantisz 1994, I. 208-220.
<https://www.dropbox.com/sh/nexx863xa5h1dki/AADvevMUFr9jGCBQajHxKIA2a?dl=0>
7. Evagriosz Pontikosz, „A gondolatokról” 20-36. fej. in: Baán Izsák: *Evagriosz Pontikosz a gondolatokról*, Budapest: L'Harmattan, 2006. 88-103.
Letölthető a Szaktárson keresztül.
8. Lactantius, *Isteni tanítások*, Budapest, 2012, 476-492; 95. (VI. k. 14-18.f.)
<https://www.dropbox.com/s/lwwtdm2d0rgpxtc/Lactantius%20Isteni%20tan%C3%ADt%C3%A1sok%206%20k%20szenved%C3%A9lyek.pdf?dl=0>
9. Szent Ágoston: *A Hegyibeszéd magyarázata*, 12. fejezet. (Kendeffy Gábor fordítása); „Az 54. Zsoltár magyarázata” in: Sz. Á., *Zsoltármagyarázatok* (Diós István fordítása), 3. kötet, Budapest, Szent István Társulat, 2017, 11-19.
10. Szent Ágoston, *Az Isten városáról*, 14. k. 9-12. f. in: Sz. Á., *Az Isten városáról*, 3. kötet, 11-19. (ford. Dér Katalin), Budapest, Kairosz, 2006. 212-227.
<https://www.dropbox.com/s/4hb0uu2h96enyrb/%C3%81goston%20Isten%20v%C3%A1ros%C3%A1r%C3%B3l%2014%206t%C3%B3l%20ig.pdf?dl=0>
11. Szent Ágoston: „A 118. Zsoltár magyarázata, 3. homília”; „A 118. Zsoltár magyarázata, 8. homília” in: Sz. Á. Sz. Á., *Zsoltármagyarázatok* (Diós István fordítása), VI. k. ...

Ajánlott szakirodalom:

P. Hadot, A lélek iskolája. Lelkigyakorlatok és ókori filozófia, (ford. Cseke Ákos), Budapest, Kairosz Könyvkiadó 2011, különösen: 9-60 („Lelkigyakorlatok”); 63-84. („Az antik lelkigyakorlatok és a keresztény filozófia”)

HT BSVS570 Az Apokaliptika teológiai összefüggései az Ószövetségben

Theological Context of Apocalypticism in the Old Testament

Tantárgy felelőse: Dr. Kovács Enikő Hajnalka	Féléves óraszám:	Órarendi beosztás: megbeszélés szerint	Előtanulmányi kötelezettségek: nincs	
Tantárgy előadója: Dr. Kovács Enikő Hajnalka				
Előadók fogadóórái:	Kredit:	Meghirdetés féléve: 2025/26 ősz félév	Ajánlott félév:	Értékelés módja: gyakorlati jegy
Oktatás nyelve: magyar	Besorolása /Típusa: KV/SZV			Értékelés módszere:

A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:

A szeminárium célja az Ószövetség apokaliptikus részeinek megismerése.

A tantárgy programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:

Az apokaliptikus irodalom sajátos prófétai műfaj, melynek jelentőségét, elhelyezkedését, értelmét vizsgáljuk meg az Ószövetség könyveiben. A szeminárium áttekintést szeretne adni arról, hogy az apokaliptikus szövegek hogyan formálják a hitet és a reményt egy közösség életében.

Évközi tanulmányi követelmények:

Az órákon való aktív részvétel.

Kötelező irodalom:
COLLINS, John J.: <i>Ószövetségi apokaliptika és eszkatológia</i> , Jeromos Bibliakommentár I.: Az Ószövetség könyveinek magyarázata, Szent Jeromos Katolikus Bibliatársulat, Budapest, 2002
COLLINS, John J. (ed.): <i>The Oxford Handbook of Apocalyptic Literature</i> , Oxford University Press, Oxford, 2014
KARASSZON, István: <i>Az Ószövetség teológiai üzenete</i> , L'Harmattan kiadó, Budapest, 2021
Ajánlott irodalom:
COLLINS, John J.: Introduction: Towards the Morphology of a Genre, in: Collins, John J. (ed.): <i>Apocalypse: The Morphology of a Genre</i> , Semeia 14, SBL, USA, 1979
COLLINS, John J.: <i>The Apocalyptic Imagination, An Introduction to Jewish Apocalyptic Literature</i> , William B. Eerdmans publishing company, Grand Rapids, Michigan-Cambridge, 1998
HANSON, Paul D.: <i>The Dawn of Apocalyptic</i> , Fortress Press, Philadelphia, 1979
RUSSEL, D. S.: <i>The Method and Message of Jewish Apocalyptic</i> , The Westminster Press, Philadelphia, 1964

HT BSVS573, HT ÉRTÉ557 Ókeresztyén krisztológiai viták				
Early Christian Christological debates				
Tantárgy felelőse: Prof. Dr. Szabó István	Féléves óraszám: 24	Órarendi beosztás:	Előtanulmányi kötelezettségek:	
Tantárgy előadója: Prof. Dr. Szabó István Dr. László Emőke				
Előadók fogadóórái:	Kredit: 2	Meghirdetés féléve:	Ajánlott félév:	Értékelés módja: gyakorlati jegy
Oktatás nyelve: magyar	Besorolás a/Típusa: KV, SZV	2025/26 őszi		Értékelés módszere: szakmai előadás és dolgozat
A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:				
A kurzus célja az ógyházi krisztológiai viták alapos ismerete				
A tantárgy programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:				
A krisztológia, mint Istennek Krisztusban való kijelentésének és az ember üdvösségéről szóló tanítás az egyház igehirdetésének középpontja. A kurzus során az ógyházi egyetemes hitvallások alapján vizsgáljuk meg, hogyan bontakozott ki és milyen viták kísérték a Megváltó személyéről szóló tanítást, s teológiai érvek mellett, hogyan formálódott a krisztológiai terminológia használata.				
Évközi tanulmányi követelmények:				
Aktív részvétel minden szemináriumi alkalmon, folyamatos készülés, együtt gondolkodás; szemeszter végén rövid beadandó dolgozat készítése.				
Kötelező irodalom:				
Vanyó L.: <i>Bevezetés az ókeresztény kor dogmatörténetébe</i> . Szent István Társulat, Bp., 2009. Pásztori-Kupán István: <i>Követvén a szent atyákat</i> . Kolozsvár, 2010.				

Pásztori-Kupán István: *Mindnyájan egybehangzóan tanítjuk*. Kolozsvár, 2010.

Ajánlott irodalom:

W. Pannenberg: *Rendszeres teológia*. Bp., 2006.
J.N.D. Kelly: *Early Christian Creeds*. London/NY./Toronto, 1950.
J. Pelikan: *The Emergence of the Catholic Tradition (100-600)*. Chicago/London, 1971.
Frenyó Z.: *Krisztológiai és antropológiai kérdések az ókeresztény gondolkodásban*. Bp., 2002
J. Meyendorff: *Krisztus a bizánci teológiában*. Bp., 2003.
O. Cullmann: *Az újszövetség krisztológiája*. Bp., 1990.
W. Kasper: *Jézus a Krisztus*. Bp., 1996.

HT BSVS531 Hogyan készítsünk újszövetségi exegetikai dolgozatot?

How to write a New Testament exegetical thesis?

Tantárgy felelőse:	Féléves óraszám: 24	Órarendi beosztás:	Előtanulmányi kötelezettségek:	
Tantárgy előadója: Pataki András Dávid				
Előadók fogadóórái:	Kredit: 2	Meghirdetés féléve: 2025/26 őszi	Ajánlott félév:	Értékelés módja:
Oktatás nyelve: magyar	Besorolása /Típusa: KV/SzV			Értékelés módszere:

A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:

Az exegetikai kutatómunka lépései, legfontosabb eszközei, és egy újszövetségi írásmagyarázati témájú dolgozat elkészítésének főbb szempontjai.

A tantárgy rövid programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:

1. Újszövetségi textusok vizsgálata az írásmagyarázat hagyományos megközelítéseinek és kortárs kérdésfeltevéseinek alapján, azok módszereinek és eszközeinek felhasználásával.

- Vonatkozó szakirodalom felkutatása. Kommentárok, monográfiák, szakfolyóiratok áttekintése.
- Szövegkritikai szempontok, exegetikai szempontból figyelemre érdemes variánsok.
- A szakasz behatárolása és tagolása. Az irodalmi kontextus szerepe a textus megértésében.
- A textus nyelvi elemzése.
- Magyar nyelvű és más kortárs, illetve klasszikus fordítások összevetése.
- Formák és műfajok meghatározása.
- Történelmi és földrajzi keretek, régészeti ismeretek felhasználása a szöveg megértésében.
- Szociológiai és társadalomtörténeti szempontú elemzés.
- Hagyománytörténet, forráskritika, más szövegekkel való kapcsolatok, intertextualitás. Az Ószövetség hatása az újszövetségi szövegre, jelentősége a szöveg magyarázatában.
- Narratív kritika.
- Retorikai kritika.
- A szövegben megjelenő teológiai kérdések.
- Írásmagyarázat a kánon összefüggésében.
- Hatástörténet.
- Kortárs ideológiai szempontú megközelítések értékelése: feminista és posztkolonialista kritika.

2. A kutatások eredményeinek írott formába öntése. - Formai követelmények. - A dolgozat szövegének tagolása. - Saját fordítás készítése. - Hivatkozások formái. - Irodalomjegyzék készítése.
Évközi tanulmányi követelmények: Minden hallgató az általa választott textus alapján önállóan dolgozik. Óráról órára rövid kutatási, illetve elemzési feladatok teljesítése. A választott szakaszhoz tartozó fontosabb szakirodalom áttekintése. A szöveg elemzése és a megismert irodalom alapján, megbeszélte szempontok figyelembevételével a választott textusról (vagy annak egy részéről) rövid exegetikai „dolgozat” írása (egy-két oldal). Aktív órai részvétel.
Kötelező irodalom: BALLA Péter: <i>Hogyan készítsünk exegézist? Hasznos tanácsok újszövetségi írásmagyarázat (exegézis) dolgozat készítéséhez.</i> https://htk.kre.hu/images/balla-peter/Hogyan-keszitsunk-exegezist-hasznos-tanacsok-20230227.pdf BALLA Péter: <i>Tudományos dolgozat készítése - formai tudnivalók, tanácsok.</i> https://htk.kre.hu/images/balla-peter/Tudomanyos-dolgozat-keszitesi-20230222.pdf
Ajánlott irodalom: Klaus BERGER: <i>Formen und Gattungen im Neuen Testament.</i> Tübingen – Basel: A. Francke, 2005. David Alan BLACK – David S. DOCKERY (eds.): <i>New Testament Criticism & Interpretation.</i> Grand Rapids, MI: Zondervan, 1991. BOLYKI János: <i>Az újszövetségi írásmagyarázat elvei, módszerei és példái.</i> Budapest: Kálvin, 1998. D. A. CARSON: <i>Exegetikai tévedések.</i> Budapest: Keresztyén Ismeretterjesztő Alapítvány, 2003. David A. DESILVA: <i>An Introduction to the New Testament: Contexts, Methods and Ministry Formation.</i> Downers Grove, IL: InterVarsity Press – Leicester: Apollos, 2004. Martin EBNER – Bernhard HEININGER: <i>Exegese des Neuen Testaments: Ein Arbeitsbuch für Lehre und Praxis.</i> Paderborn: Ferdinand Schöningh, 2018⁴. Richard J. ERICKSON: <i>A Beginner's Guide to New Testament Exegesis: Taking the Fear out of Critical Method.</i> Downers Grove, IL: InterVarsity Press, 2005. Gordon D. FEE: <i>New Testament Exegesis: A Handbook for Students and Pastors.</i> Louisville, KY: Westminster John Knox, 2002³. Gordon D. FEE – Douglas STUART: <i>Kétélű kard: A Biblia olvasása és értelmezése.</i> Budapest: Harmat, 1996. Michael J. GORMAN: <i>Elements of Biblical Exegesis: A Basic Guide for Students and Ministers.</i> Peabody, MA: Hendrickson, 2001. Joel B. GREEN (ed.): <i>Hearing the New Testament: Strategies for Interpretation.</i> Grand Rapids, MI: Eerdmans – Carlisle: Paternoster, 1995. George H. GUTHRIE – J. Scott DUVALL: <i>Biblical Greek Exegesis: A Graded Approach to Learning Intermediate and Advanced Greek.</i> Grand Rapids, MI: Zondervan, 1998. John H. HAYES – Carl R. HOLLADAY: <i>Biblical Exegesis: A Beginner's Handbook.</i> Atlanta, GA: John Knox, 1987. Walter C. KAISER, Jr. – Moisés SILVA: <i>Introduction to Biblical Hermeneutics: The Search for Meaning (Revised and Expanded Edition).</i> Grand Rapids, MI: Zondervan, 2007. Andreas J. KÖSTENBERGER – Richard D. PATTERSON: <i>Invitation to Biblical Interpretation: Exploring the Hermeneutical Triad of History, Literature, and Theology.</i> Grand Rapids, MI: Kregel, 2021². Bruce M. METZGER: <i>A Textual Commentary on the Greek New Testament: A Companion Volume to the United Bible Societies' Greek New Testament (Fourth Revised Edition).</i> Stuttgart: Deutsche Bibelgesellschaft – United Bible Societies, 1994².

Andrew David NASELLI: *How to Understand and Apply the New Testament: Twelve Steps from Exegesis to Theology*. Phillipsburg, NJ: P&R, 2017.

Heinz-Werner NEUDORFER – Eckhard J. SCHNABEL (Hrsg.): *Das Studium des Neuen Testaments: Einführung in die Methoden der Exegese* (Aktualisierte und revidierte Ausgabe). Witten: SCM R Brockhaus – Giessen: Brunnen, 2011.

Grant R. OSBORNE: *A hermeneutika spirálisa: Részletes bevezetés a bibliamagyarázathoz*. Budapest: Keresztyén Ismeretterjesztő Alapítvány, 2001.

Stanley E. PORTER (ed.): *Handbook to Exegesis of New Testament*. Boston – Leiden: Brill Academic, 2002.

James L. RESSEGUIE: *Narrative Criticism of the New Testament: An Introduction*. Grand Rapids, MI: Baker, 2005.

Udo SCHNELLE: *Einführung in die neutestamentliche Exegese*. Göttingen: Vandenhoeck & Ruprecht, 2014⁸.

Richard L. SCHULTZ: *Out of Context: How to Avoid Misinterpreting the Bible*. Grand Rapids, MI: Baker, 2012.

Moisés SILVA: *Biblical Words and Their Meaning: An Introduction to Lexical Semantics* (Revised and Expanded Edition). Grand Rapids, MI: Zondervan, 1994.

Thomas SÖDING: *Wege der Schriftauslegung: Methodenbuch zum Neuen Testament*. Freiburg im Breisgau: Herder, 1998.

HT BSVS571, HT ÉRTÉ558 Zsoltárok Qumránban: a 11Q5-tekercs

Psalms in Qumran: Scroll 11Q5

Tantárgy felelőse: Péntek Dániel	Féléves óraszám: N: 30	Órarendi beosztás: oktatóval való egyeztetés alapján	Előtanulmányi kötelezettségek: -	
Tantárgy előadója: Péntek Dániel				
Előadók fogadóórái: kedd 14:00–15:00	Kredit:	Meghirdetés féléve:	Ajánlott félév:	Értékelés módja: gyakorlati jegy
Oktatás nyelve: magyar	Besorolás a/Típusa: KV/SZV	ősz	1., 3., 5., 9.	Értékelés módszere: órai munka

A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:

A kurzus során egy zsoltárokat tartalmazó qumráni tekercset, a 11Q5 jelzetűt olvassuk. Az olvasásban az oktató által készített párhuzamos szöveg lesz a segítségünkre, ahol egymás mellett szerepel a ponttálatlan héber szöveg, illetve annak magyar fordítása. Az olvasás során az újabb kutatásokat követve kiemelt figyelmet fordítunk a kézirat materiális jellegzetességeire is. Tartalmi szempontból a 11Q5 különlegességét az adja, hogy a tekercs számos költeményt tartalmaz az Ószövetségből ismert Zsoltárok könyvéből, azonban attól eltérő sorrendben, továbbá szerepel benne több, a TaNaK-ban nem olvasható szöveg is. Ez utóbbiak közül némelyiknek a görög vagy szír szövege már a qumráni tekercs felfedezése előtt is ismert volt, másokat viszont kizárólag itt olvashatunk.

A tantárgy programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:

1. Bevezetés: Mit tudunk a qumráni szövegekről?
2. Bibliai tekercsek Qumránban
3. Qumráni (és más holt-tengeri) zsoltár-kéziratok
4. A 11Q5 mint kézirat (a tekercs anyaga, írnoki technikák, stb.)
5. A 11Q5 szövegének olvasása (lehetőség szerint héber nyelven is)
6. A költemények sorrendjének kérdése
7. A tekercs tartalmi és teológiai jellegzetességei
8. A 11Q5 helye a qumráni irodalomban
9. Eltérések a masszoréta szöveg és a 11Q5 között

Évközi tanulmányi követelmények:

1. a forrásszöveg otthoni olvasása
2. órai aktivitás
3. a feladott házi feladatok elvégzése
Kötelező irodalom:
Az oktató által kiadott handout a 11Q5 héber és magyar párhuzamos szövegével Karasszon István: A 11QPs ^a XXVI 9–15 himnusza. Egy torzó a műfaj történetéből, <i>Collegium Doctorum</i> 16/1 (2020), 35–42. Drew Longacre: The 11Q5 Psalter as a Scribal Product: Standing at the Nexus of Textual Development, Editorial Processes and Manuscript Production, <i>ZAW</i> 134/1 (2022), 85–111. Fröhlich Ida (ford.): <i>A qumráni szövegek magyarul</i> ² , Piliscsaba – Budapest, Pázmány Péter Katolikus Egyetem Bölcsészettudományi Kar – Szent István Társulat, 2000.
Ajánlott irodalom:
Martin Abegg – Peter W. Flint – Eugene Ulrich: <i>The Dead Sea Scrolls Bible</i> , New York, HarperCollins, 1999. Ulrich Dahmen: <i>Psalmen- und Psalter-Rezeption im Frühjudentum: Rekonstruktion, Textbestand, Struktur und Pragmatik der Psalmenrolle 11QPs^a aus Qumran</i> (STDJ 49), Leiden, Brill, 2003. Peter W. Flint: <i>The Dead Sea Psalms Scrolls & the Book of Psalms</i> (STDJ 17), Leiden – New York – Köln, Brill, 1997. Florentino García Martínez – Eibert J. C. Tigchelaar: <i>The Dead Sea Scrolls – Study Edition</i> , Leiden – New York – Köln, Brill, 1999. Moshe H. Goshen-Gottstein: The Psalms Scroll (11QPs ^a): A Problem of Canon and Text, <i>Textus</i> 5 (1966), 22–33. Eva Jain: <i>Psalmen oder Psalter? Materielle Rekonstruktion und inhaltliche Untersuchung der Psalmhandschriften aus der Wüste Juda</i> (STDJ 109), Leiden, Brill, 2014. Eric D. Reymond: <i>New Idioms within Old. Poetry and Parallelism in the Non-Masoretic Poems of 11Q5 (=11QPs^a)</i> , Atlanta, Society of Biblical Literature, 2011. James A. Sanders: <i>The Psalm Scroll of Qumrân Cave 11 (11QPs^a)</i> (DJD 4), Oxford, Clarendon, 1965. Xeravits Géza: <i>Könyvtár a pusztában – Bevezetés a holt-tengeri tekercsek nem-bibliai irodalmába</i> (Deuterocanonica 3), Pápa – Budapest, Pápai Református Teológiai Akadémia – L'Harmattan, 2008. Patrick W. Skehan: A Liturgical Complex in 11QPs ^a , <i>CBQ</i> 35/2 (1973), 195–205. Shemaryahu Talmon: Pisqah Be'emša' Pasuq and 11QPs ^a , <i>Textus</i> 5 (1966), 11–21. David Willgren: <i>The Formation of the »Book« of Psalms: Reconsidering the Transmission and Canonization of Psalmody in Light of Material Culture and the Poetics of Anthologies</i> (FAT II 88), Tübingen, Mohr Siebeck, 2016. Gerald H. Wilson: <i>The Editing of the Hebrew Psalter</i> (SBL Dissertation Series 76), Chico, Scholars Press, 1985.

HT ÉRTÉ559 Nemzet, identitás, elnyomás – Felvidéki magyar sorskérdések a 20. században				
Tantárgy felelőse: Dr. Földváryné Kiss Réka	Féléves óraszám: N: 24	Órarendi beosztás: 09. 17. 4x45perc 09. 18. 4x45perc 09. 25. 4x45 perc 09. 26. 4x45 perc 10. 17. 4x45 perc 10. 18. 4x45 perc	Előtanulmányi kötelezettségek: -	
Tantárgy előadója: Dr. Tömösközi Ferenc				
Előadók fogadóórái:	Kredit: 2	Meghirdetés féléve: ősz	Ajánlott félév: 3., 5., 7., 9.	Értékelés módja: gyakorlati jegy
Oktatás nyelve: magyar	Besorolása/Típusa: SzV			Értékelés módszere: szemináriumi dolgozat, órai munka,
A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:				
A „Nemzet, identitás, elnyomás – Felvidéki magyar sorskérdések a 20. században” című egyetemi szeminárium célja, hogy a hallgatók átfogó, kritikus és történetileg megalapozott képet kapjanak a felvidéki magyarság történelmi helyzetéről, társadalmi változásairól, politikai kihívásairól és kulturális törekvéseiről a 20. század során. A kurzus középpontjában az a cél áll, hogy a hallgatók				

megértsék a közép-európai térség komplex nemzetiségi viszonyrendszerét, különös tekintettel a trianoni békeszerződést követő kisebbségi létforma kihívásaira és a magyarság identitásmegőrző stratégiáira. A tantárgy elsajátításával a hallgatók képesek lesznek a felvidéki magyar közösség sorskérdéseit nemcsak a magyar történelmi narratíván belül értelmezni, hanem a tágabb közép-európai és nemzetközi kontextusban is. A szeminárium célja továbbá, hogy fejlessze a hallgatók történelmi forráskritikai és elemző képességeit, különösen az elsődleges források (emlékiratok, sajtóanyagok, levéltári dokumentumok) értelmezésében. A tantárgy célja nemcsak a történelmi tudás bővítése, hanem az empatikus és árnyalt gondolkodásmód kialakítása is, amely lehetővé teszi a mai nemzetiségi kérdések mélyebb megértését és felelős társadalmi szerepvállalást. A hallgatók olyan ismeretekkel és készségekkel gazdagodnak, amelyek lehetővé teszik számukra a felvidéki magyar közösség múltjának és jelenének hiteles bemutatását, akár az oktatásban, kutatásban, akár a közélet más területein.

A tantárgy programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:

1. Bevezetés. Közép-Európa újra rendeződése az I. világháború után, Csehszlovákia létrejötte
2. Csehszlovákia és az új egyházak létrejöttének folyamata, római katolikus, evangélikus
3. A református egyház létrehozása Csehszlovákiában
4. Iskolaügy, oktatás 20–30-as években. Református felsőoktatás Csehszlovákiában, Losonci Református Teológiai Akadémia, Komáromi Református Koedukált Tanítóképző
5. Egyházi egyesületi élet a 20-as 30-as években. A szlovákiai református belmisszió és árvaházi munka Felvidéken.
6. Az 1938-as visszacsatolás és ami utána következett, egyházak helyzete a visszacsatolás alatt és után.
7. II. világháború és a felvidéki magyar közösség, Josef Tiso vezette önálló szlovák állam és a református és a református egyház.
8. Beneši dekrétumok, kitelepítés, reszlovakizáció
9. Kommunista hatalomátvétel, egyházak üldözése
10. A református egyház működése, sajtó és missziótörténet 1945–1952 között
11. Csehszlovákia magyarok az 1968-as prágai tavaszig
12. Csehszlovákia magyarok az 1968-as prágai tavasztól Csehszlovákia 1992-es megszűnéséig

Évközi tanulmányi követelmények:

1. órai aktivitás
2. szemináriumi dolgozat készítése a választott témájából (terjedelem: kb. 4-5 oldal)

Kötelező irodalom:

- A kötelező irodalom egyéni érdeklődés szerint, a szemináriumi dolgozat választott témájának megfelelően, az oktatóval való egyeztetés alapján kerül kijelölésre.

Ajánlott irodalom:

- **Egyháztörténeti irodalom**
- Petheő Attila Csekes Béla református lelkész élete és munkássága https://rtk.uj.s.sk/files/konyveink/2024_Petheo_Csekes_Bela_elete_es_munkassaga.pdf
- Petheő Attila nemzetmegtartó református egyház a két világháború közötti felvidéken <https://rtk.uj.s.sk/files/konyveink/2024PetheoAreformatus egyhazv2.pdf>
- Petheő Attila Lévai nemzetmegtartó lelkészek a XX. század elején Birta József és Antal Gyula életútja <https://rtk.uj.s.sk/hu/tudomeny-rtf/konyveink.html#2023>
- Lévai A.-Petheő A.-Somogyi A.-Tömösközi F.: A Szlovákiai Református Keresztyén Egyház képes története. SJE RTK, Komárom, 2023. ISBN 978-80-8122-483-6 [https://rtk.uj.s.sk/files/konyveink/2023A_Szlovakiai_Reformatus_Keresztyen_Egyha_\(3\).pdf](https://rtk.uj.s.sk/files/konyveink/2023A_Szlovakiai_Reformatus_Keresztyen_Egyha_(3).pdf)
- Száz év A Szlovákiai Református Keresztyén Egyház története az önállósulástól napjainkig [https://rtk.uj.s.sk/files/konyveink/2023Szaz_ev_A_Szlovakiai_Reformatus_Kereszty_\(1\).pdf](https://rtk.uj.s.sk/files/konyveink/2023Szaz_ev_A_Szlovakiai_Reformatus_Kereszty_(1).pdf)
- Petheő Attila – Tömösközi Ferenc: TÁRNOK GYULA SZÜRKE KÖNYVE [https://rtk.uj.s.sk/files/konyveink/2022TARNOK_GYULA_SZURKE_KONYVE_Adattar_az_19_\(1\).pdf](https://rtk.uj.s.sk/files/konyveink/2022TARNOK_GYULA_SZURKE_KONYVE_Adattar_az_19_(1).pdf)
- Lévai Attila – Simon Attila – Somogyi Alfréd – Szarka László – Tömösközi Ferenc: A Szlovákiai Református Keresztyén Egyház 1918–1938 között [https://rtk.uj.s.sk/files/konyveink/2019Az_elso_husz_ev_A_Szlovakiai_Reformatus_\(1\).pdf](https://rtk.uj.s.sk/files/konyveink/2019Az_elso_husz_ev_A_Szlovakiai_Reformatus_(1).pdf)
- Simon Attila, Tömösközi Ferenc: Válogatott források a szlovákiai református egyház történetéhez (1918–1938) [https://rtk.uj.s.sk/files/konyveink/2019Valogatott_forrasok_a_szlovakiai_reforma_\(3\).pdf](https://rtk.uj.s.sk/files/konyveink/2019Valogatott_forrasok_a_szlovakiai_reforma_(3).pdf)

- **Általános irodalom**
- Bencsik Péter: Csehszlovákia története dokumentumokban. Budapest, Napvilág Kiadó, 2016
- Popély Árpád: A (cseh)szlovákiai magyarság történeti kronológiája 1944–1992. Somorja, Fórum Kisebbségkutató Intézet /Nostra Tempora, 13./, 2006.
- <http://mek.oszk.hu/08000/08069/08069.pdf>
- Popély Árpád: Fél évszázad kisebbségben. Fejezetek a szlovákiai magyarság 1945 utáni történetéből. Somorja, Fórum Kisebbségkutató Intézet /Nostra Tempora, 20./, 2014
- Popély Árpád – Simon Attila (szerk.): „Akaratunk ellenére...” Dokumentumok a csehszlovákiai magyarság történetéből 1918–1992. Somorja, Fórum Kisebbségkutató Intézet, 2020
- Simon Attila (szerk.): Olvasókönyv a szlovákiai magyarok történetéhez. Komárom, Selye János Egyetem Tanárképző Kara, 2015
- <http://www.selyetori.sk/download/olvasokonyv-a-szlovakiai-magyarok-tortenetehez/>
- Tóth László (szerk.) – Filep Tamás Gusztáv (társszerk.): A (cseh)szlovákiai magyar művelődés története 1918–1998. I–V Budapest, Ister, 1998,
- Kaplan, Karel: Csehszlovákia igazi arca 1945-1948. Pozsony, Kalligram, 1993
- Szarka László (szerk.): Jogfosztó jogszabályok Csehszlovákiában 1944-1949, Komárom, 2005
- <http://www.klt.hu/palyazatok/jogfoszto.pdf>
- Tóth László (összeáll.): „Hívebb emlékezésül...” Csehszlovákiai magyar emlékiratok és egyéb dokumentumok a jogfosztottság éveiből 1945-1948. Pozsony, Kalligram, 1995
- - Szöveggyűjtemény a szlovákiai magyarok történetéhez / Popély Árpád, Simon Attila. Komárno, Univerzita J. Selyeho, 2021. - online, ISBN 978-80-570-3595-4.
- Akaratunk ellenére... = Dokumentum a csehszlovákiai magyarság történetéből 1918-1992 / Popély Árpád, Simon Attila. Somorja, Fórum Kisebbségkutató Intézet, 2020. - ISBN 978-80-89978-13-7.

HT BSVS572 Bepillantás az ökumenikus bibliafordítás műhelyébe – Márk evangéliuma.

A Glimpse into the Workshop of the Ecumenical Bible Translation – Gospel of Mark

Tantárgy felelőse: Dr. habil. Pecsuk Ottó	Féléves óraszám: 24	Órarendi beosztás:	Előtanulmányi kötelezettségek:	
Tantárgy előadója: Dr. habil. Pecsuk Ottó				
Előadók fogadóórái: Megbeszélés szerint: opecsuk@yahoo.com	Kredit: 2	Meghirdetés féléve: 2025/26 őszi	Ajánlott félév:	Értékelés módja: gyakorlati
Oktatás nyelve: magyar	Besorolása /Típusa: KV			Értékelés módszere: szemináriumi dolgozat

A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:

Az ökumenikus bibliafordítás az első ilyen vállalkozás Magyarországon. A katolikus egyház és a Magyar Bibliatársulat szakemberei által készített fordítás a próbafordítások fázisában tart. Az Ószövetségből Ruth könyvét, az Újszövetségből Péter első levelét fordítottuk le, és ezek meg is jelentek próbakiadásokban az egyházi sajtóban. Most a hallgatóknak lehetősége nyílik tanári vezetés mellett áttanulmányozni az időközben szintén elkészült Márk evangéliuma próbafordítási szövegét, összevetni az eredeti göröggel és a legfontosabb magyar, illetve idegen nyelvű referencia-fordításokkal.

A tantárgy rövid programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:

A hallgatók egyéni kutatási eredményeiket, fordítási, teológiai és nyelvi észrevételeiket megosztják egymással az órán. Kialakulhat egy magabiztosabb eligazodási képesség a görög alapszövegben és a fordítások megoldásaiban, önálló ítéletalkotásra nyílik lehetőség, fejlesztjük az érvelési képességünket és megismerjük a bibliafordítások egzegézisben és homiletikában (igehirdetésre való felkészülésben) játszott szerepét, a legfontosabb fordításelméleti igazságokat és buktatókat.

Évközi tanulmányi követelmények:

A Mk szövegének feldolgozása egyéni felosztás alapján.
Az értékelés alapja az órai aktivitás (80%), a kiadott anyag feldolgozása és a félév végén beadott szemináriumi dolgozat, amely a féléves készülés jegyzetanyaga rendszerezve (20%).

Kötelező irodalom:

Bibliafordítások: Károli21; RUF 2014; SZIT-fordítás, Káldi NeoVulgata, Good News Bible, Gute Nachricht Bibel, New English Bible, New Living Bible: <https://abibliamindenkie.hu/>; <https://ebo.kre.hu/>, <https://www.biblegateway.com/>

Ajánlott irodalom:

- J. Ernst, *Das Evangelium nach Markus*. Regensburg, 1963.
- C. E. B. Cranfield, *The Gospel according to St. Mark*. Cambridge, 1977.
- D. A. Hare, *Mark*. Louisville, 1996.
- R. A. Culpepper, *Mark*. Macon GA, 2007.

HT ÉRTÉ560 Karl Barth: A rómaiakhoz írt levél olvasás

(Reading Karl Barth: *The Epistle to the Romans*)

Tantárgy felelőse: Szabó István	Féléves óraszám: N: 30	Órarendi beosztás:	Előtanulmányi kötelezettségek: ---	
Tantárgy előadója: Veres Ábel				
Előadók fogadóórái:	Kredit:	Meghirdetés féléve:	Ajánlott félév:	Értékelés módja: gyakorlati jegy
Oktatás nyelve:	Besorolása /Típusa: szeminárium	ősz	3. félévtől	Értékelés módszere: órai munka

A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:

A tantárgy célja, hogy a hallgatók betekintést nyerjenek Karl Barth teológiai gondolkodásába, különös tekintettel *A rómaiakhoz írt levelébe* (*Der Römerbrief*), amely a 20. századi protestáns teológia egyik legnagyobb hatású műve. Ez a könyv mérföldkőnek számít Barth életművében, és egyfajta „bombához” hasonlítható fordulópontot jelent a teológia történetében. *A rómaiakhoz írt levél* radikális értelmezése új és aktuális megvilágításba helyezi Pál apostol gondolatait, így éles kritikát fogalmaz meg a kor fennálló liberális teológiájával szemben, ezáltal pedig máig ható inspirációt nyújt a református teológiai gondolkodás számára is.

A szeminárium célja, hogy megismertesse Karl Barth művének 21. századi teológiai relevanciáját. Az órákon a hallgatók kritikusán reflektálhatnak arra, hogy Barth radikális krisztológiai és istenértelmezése milyen kihívásokat és lehetőségeket kínál a mai társadalmi, kulturális és politikai kontextusban. Emellett a kurzus lehetőséget nyújt arra is, hogy a résztvevők gyakorlatias szempontok alapján gondolják végig, milyen hatással lehet *A rómaiakhoz írt levél* teológiája az egyházi életre, a gyülekezeti szolgálatra és – leginkább – a lelkipásztori egzegézisre.

A tantárgy rövid programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:

0. Előszavak (7–32. o.)
1. 1. FEJEZET. Bevezetés
2. 2. FEJEZET. Emberi igazságosság (59–80. o.)
3. 3. FEJEZET. Isteni igazságosság (81–116. o.)
4. 4. FEJEZET. A történelem hangja (117–148. o.)
5. 5. FEJEZET. Az elközelítő nap (149–186. o.)
6. 6. FEJEZET. A kegyelem (187–226. o.)
7. 7. FEJEZET. A szabadság (227–264. o.)
8. 8. FEJEZET. A Lélek (265–318. o.)
9. 9. FEJEZET. Az egyház szüksége (319–348. o.)
10. 10. FEJEZET. Az egyház vétke és 11. FEJEZET. Az egyház reménye. (349–404. o.)
11. 12-15. FEJEZETEK. A nagy (üzem)zavar (405–494. o.)
12. 15-16. FEJEZETEK. Az apostol és a gyülekezet. (495–504. o.)

Évközi tanulmányi követelmények:

- Aktív részvétel az órákon
- Egy választott fejezet bemutatása a szemináriumon

Kötelező irodalom:

Barth, Karl: *A rómaiakhoz írt levél*. Ford. Ferencz Árpád, EXIT, Kolozsvár, 2025.

továbbá legalább egy-egy (a. és b.) az alábbiakból szabadon választott kommentár az előadás kiegészítéséhez:

a.

Ágoston: *Propositions from the Epistle to the Romans and Unfinished Commentary on the Epistles to the Romans*. Scholars Press, Chico, CA, 1982. (más kiadás is használható)

Kálvin János: *A rómaiakhoz írt levél magyarázata*. Ford. Rábold Gusztáv, Nagy Barna, Kálvin, Budapest, 2010.

Luther Márton: *A Római és a Galata levél magyarázata*. Ford. Dér Katalin, Krähling Edit, Luther, Budapest, 2020.

Órigenész: *Kommentár a Római levélhez*. Ford. Somos Róbert, Szent István Társulat, Budapest, 2024.

b.

Achtemeier, Paul: *Romans*. Interpretation. Westminster John Knox, Louisville, 1985.

Byrne, Brendan: *Romans*. Sacra Pagina. Liturgical Press, Collegeville, 1996.

Cranfield, Charles E. B.: *A Critical and Exegetical Commentary on the Epistle to the Romans*. 2 köt. International Critical Commentary. T & T Clark, Edinburgh, 1975, 1979.

Dunn, James D.G.: *Romans*. 2 köt. Word Biblical Commentary. Word, Dallas, 1988.

Fitzmyer, Joseph A.: *Romans: A New Translation with Introduction and Commentary*. Anchor Bible 33. Doubleday, New York, 1993.

Jewett, Robert: *Romans*. Hermeneia. Fortress, Minneapolis, 2007.

Käsemann, Ernst: *An die Römer*. Mohr Siebeck, Tübingen, 1980. (angolul: uő.: *Commentary on Romans*. Eerdmans, Grand Rapids, 1980.)

Longenecker, Richard N.: *The Epistle to the Romans: A Commentary on the Greek Text*. New International Greek Testament Commentary. Eerdmans, Grand Rapids, 2016.

Moo, Douglas: *The Epistle to the Romans*. New International Commentary on the New Testament. Eerdmans, Grand Rapids, 1996.

Rodríguez, R. és M. Thiessen (szerk.): *The So-Called Jew in Paul's Letter to the Romans*. Fortress, Minneapolis, 2016.

Ajánlott irodalom:

Barth, Karl: *Der Römerbrief* (Zweite Fassung) 1922. TVZ, Zürich, 2010.

Busch, Eberhard: *Karl Barth*. Ford. Juhász Tamás. EXIT, Kolozsvár, 2024.

HT BSVS672 Angol nyelvű szakszövegolvasás.

Reading Theological Literature in English

Tantárgy felelőse: Dr. habil. Pecsuk Ottó	Féléves óraszám: 24	Órarendi beosztás:	Előtanulmányi kötelezettségek:	
Tantárgy előadója: Dr. habil. Pecsuk Ottó				
Előadók fogadóórái: Megbeszélés szerint: opecsuk@yahoo.com	Kredit: 2	Meghirdetés féléve: 2025/26 őszi	Ajánlott félév: III. évtől	Értékelés módja: gyakorlati
Oktatás nyelve: magyar / angol	Besorolása /Típusa: KV			Értékelés módszere:
A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:				
Biblikus doktorandusz hallgatók és felsőbb (harmadévtől) számára meghirdetett szakszöveg-olvasó szeminárium. Anders Runesson: <i>Judaism for Gentiles. Reading Paul Beyond the Parting of the Ways Paradigm</i> . Tübingen, 2022.				
A tantárgy rövid programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:				
A könyvről: Majdnem két évezrede próbálják az Újszövetség olvasói megfejteni Pált. A szavait értelmező vívódás már a kánonban elkezdődik. Az Apostolok Cselekedetei a Tórárt megtartó, farizeusi-messiási Pált mutatja be nekünk, aki együttműködik Jakabbal és más jeruzsálemi vezetőkkel, míg a 2Péter szerzője elismeri, hogy a népek apostolatát nehéz megérteni. Ettől a pillanattól kezdve a Pál-értelmezéssel kapcsolatos viták hol fellángoltak, hol elcsendesedtek – legyen szó a nők vezető szerepéről a gyülekezetekben vagy a zsidók és pogányok státuszáról Isten tervében, hogy csak két máig élő vitát említsünk. Lelkipásztorok, tudósok és egyszerű hívők számára Pál levelei egyformán fontosak, és továbbra is új olvasókat vonzanak. Ebben a könyvben Anders Runesson arra törekszik, hogy meghallja a történelmi Pál hangját – egy zsidóét, aki a judaizmus egy formáját hirdeti nem-zsidóknak, hogy megmentse őket az isteni haragtól –, ugyanakkor azt is vizsgálja, mit jelent Pált olvasni a 21. században.				
Évközi tanulmányi követelmények:				
A könyv szövegének olvasása és megbeszélése egyéni menetrend alapján. Az értékelés alapja az órai aktivitás (80%) és a félév végén beadott szemináriumi dolgozat (20%)				
Kötelező irodalom:				
Anders Runesson: <i>Judaism for Gentiles. Reading Paul Beyond the Parting of the Ways Paradigm</i> . Tübingen, Mohr Siebeck, 2022.				
Ajánlott irodalom:				

HT RSVS336 Egyháztörténeti források digitalizálása I.

Digital Archiving of Church History Sources I.

Tantárgy felelőse: Földváryné dr. Kiss Réka	Féléves óraszám: 24	Kredit: 2 kredit	Előtanulmányi kötelezettség: Ld. mintatanterv	
Tantárgy előadója: Dr. Lányi Gábor János	Tárgy besorolása: KV/SZV	Meghirdetés féléve: 2025-2026 I. félév	Oktatás nyelve: magyar	Értékelés módja: gyakorlati jegy
			Ajánlott félév: őszi	Értékelés módszere: lásd követelmények

A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:
A szeminárium célkitűzése ebben a félévben református közgyűjteményeinkben (Ráday Levéltár, Magyarországi Református Egyház Zsinatának Levéltára) található 19. század végi és 20. századi fotók digitalizálása egy későbbi nyilvános, internetes fotótár számára. A résztvevők online formában tartják egymással a kapcsolatot, a vezető ajánlására így történik meg a feldolgozandó források kiválasztása. A résztvevő elsajátíthatja a fényképes forrás digitalizálásának szempontjait, digitális jegyzéket készít a digitalizált anyaghoz. Betekintést nyer a 19-20. század eddig nem nyilvános református egyházi életének, vezetőinek világába.
A tantárgy rövid programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:
Konzultációs alkalmak egyedi megbeszélés alapján.
Évközi tanulmányi követelmények:
A szemináriumvezető által ajánlott dokumentumok digitalizálása, a digitalizált változatnak az eredetivel való egybevetése, jegyzék készítése

HT ÉRTÉ561 Ének készségfejlesztés - bevezetés				
Voice training – introductory level				
Tantárgy felelőse: dr. Papp Anette	Féléves óraszám: 14	Órarendi beosztás: Egyéni megbeszélés alapján	Előtanulmányi kötelezettségek: -	
Tantárgy előadója: Göbölösné Gaál Eszter				
Előadók fogadóórái:	Kredit: 2	Meghirdetés féléve: 2025/26 ősz	Ajánlott félév: 1; 3	Értékelés módja: Gyakorlati jegy
Oktatás nyelve: magyar	Besorolása /Típusa: SzV			Értékelés módszere: Egyéni haladás szerinti értékelés
A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:				
Segítség a bátor énekes megszólaláshoz				
A tantárgy rövid programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:				
A tanórákon a hallgatók 2-3 fős csoportokban kapnak segítséget a felmondandó énekek elsajátításában, eközben a lelkipásztori szolgálathoz szükséges vokális készségeik fejlődnek. A fejlesztés legfőbb célja a tiszta intonáció elérése és a megszerzett készségek bátor használata. A tárgy másodlagos célja a hallgatók közötti jó kapcsolat építése a kis csoportokon belül az együtténeklés, egymás erősségeinek és gyengeségeinek megismerése révén. A félév zárásaként házi koncerten mutatják meg a hallgatók tudásukat.				
Évközi tanulmányi követelmények:				
Az órákon való részvétel, a gyakorolt énekek szövegének magabiztos ismerete.				
Kötelező irodalom:				
Ajánlott irodalom:				

HT ÉRTÉ384 Ének készségfejlesztés 1

Voice training 1

Tantárgy felelőse: dr. Papp Anette	Féléves óraszám: 12	Órarendi beosztás: Egyéni megbeszélés szerint	Előtanulmányi kötelezettségek: legalább egy félévnyi teljesített Ének készségfejlesztés	
Tantárgy előadója: Göbölösné Gaál Eszter				
Előadók fogadóórái:	Kredit: 2	Meghirdetés féléve: 2025/26 ősz	Ajánlott félév:	Értékelés módja: Gyakorlati jegy
Oktatás nyelve: magyar	Besorolása /Típusa:			Értékelés módszere: Egyéni haladás szerinti értékelés
A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:				
A lelkipásztori szolgálathoz szükséges vokális készségek megszerzése				
A tantárgy rövid programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:				
A kiscsoportos órákon nehezebb énekeskönyvi énekek és azokhoz hasonló nehézségű egy vagy többszólamú barokk művek és graduál tételek elsajátításán keresztül fejlődik a hallgatók intonációja, a vokális megszólalás magabiztossága, az együtt zenélésen keresztül az együttműködés készsége. A félév végén a hallgatók házi koncerten adnak számot a megszerzett tudásról.				
Évközi tanulmányi követelmények:				
Az órákon való részvétel, a tanult énekek egyéni gyakorlása.				
Kötelező irodalom:				
Ajánlott irodalom:				

HT ÉRTÉ562 Genfi zsoltárok a népi emlékezetben

Genevan psalms in Hungarian folk music

Tantárgy felelőse: dr. Papp Anette	Féléves óraszám: 12	Órarendi beosztás: Egyéni megbeszélés szerint	Előtanulmányi kötelezettségek: -	
Tantárgy előadója: Göbölösné Gaál Eszter				
Előadók fogadóórái:	Kredit: 2	Meghirdetés féléve: 2025/26 ősz	Ajánlott félév:	Értékelés módja: Gyakorlati jegy
Oktatás nyelve: magyar	Besorolása /Típusa: SzV			Értékelés módszere: Egyéni haladás szerinti értékelés
A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:				
A református énekkincs legfajsúlyosabb csoportja hazai zenei asszimilációjának megismerése				
A tantárgy rövid programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:				

Bár hazánkban a genfi zsoltárok nem váltak az istentiszteleti zene kizárólagos forrásává, a magyar református gyülekezeti éneklés megkerülhetetlen eleme az énekcsoport a mai napig. A kurzus során a hallgatók megismerhetik, hogy hogyan alakultak át a 16. századi francia dallamok a több százéves élő gyakorlat során az egyes népzenei tájegységek saját arcúlatára szerint, hogyan váltak a zenei anyanyelv részévé az eredetileg idegen dallamok, mik voltak azok a zenei jelenségek, amelyek ezt lehetővé tették. A hallgatók a félév végén házi koncerten adnak számot a megszerzett tudásról.

Évközi tanulmányi követelmények:

Az órákon való részvétel, a tanult énekek egyéni gyakorlása.

Kötelező irodalom:

Ajánlott irodalom:

Csomasz Tóth Kálmán: *A négyszáz éves genfi zsoltár magyar tanulságai*. In: Bódiss Tamás (szerk.): Hagyomány és haladás. Csomasz Tóth Kálmán válogatott írásai. ReZem, Budapest, 2003. 481—490.
Dobszay László: *A genfi zsoltárok használati értéke*. In: Magyar Egyházzene. 2004/2005. 159—170.
Losonczy Katalin: *Genfi zsoltárok a népi emlékezetben*. In: Magyar Egyházzene. 2006/2007. 291—340.

HT ÉRTÉ563 Társas ének, kamarazene 1

Vocal ensemble, chamber music 1

Tantárgy felelőse: dr. Papp Anette	Féléves óraszám: 12	Órarendi beosztás: Négy közösen kiválasztott péntek, 10:00-14:30	Előtanulmányi kötelezettségek: Kottaolvasás, tiszta intonáció és/vagy hangszer tudás	
Tantárgy előadója: Göbölösné Gaál Eszter				
Előadók fogadóórái:	Kredit: 2	Meghirdetés féléve: 2025/26 ősz	Ajánlott félév:	Értékelés módja: Gyakorlati jegy
Oktatás nyelve: magyar	Besorolása /Típusa: SzV			Értékelés módszere: Egyéni fejlődés alapján

A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:

A gyülekezeti életben is jól használható 17. századi egyházzenei repertoár megismerése

A tantárgy rövid programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:

A blokkszeminárium során a hallgatók olyan vokális és hangszeres műveket ismerhetnek meg, amelyek reálisan megvalósíthatók egy átlagos kisvárosi gyülekezet kórusában is hangszeresek bevonásával és használhatók az ünnepi istentiszteleteken a megszokott időbeli keretek felborítása nélkül. A szemináriumon résztvevő hallgatók felkészültségének függvényében hangszerkíséretes kórusművek vagy kisebb kantáták képezik a kurzus anyagát a korábbi időszakból.

Évközi tanulmányi követelmények:

Az órákon való részvétel, a tanult művek egyéni gyakorlása.

Kötelező irodalom:

Ajánlott irodalom:

HT ÉRTÉ564 Kamarakórus 2

Chamber choir 2

Tantárgy felelőse: Papp Anette	Féléves óraszám: N:24	Órarendi beosztás: kedd 17:00 vagy közös megbeszélés alapján más időpont.	Előtanulmányi kötelezettségek:	
Tantárgy előadója: Göbölösné Gaál Eszter				
Előadók fogadóórái:	Kredit: 2	Meghirdetés féléve: ősz	Ajánlott félév:	Értékelés módja: Gyakorlati jegy
Oktatás nyelve: magyar	Típusa: KV/SZV			Értékelés módszere: részvétel a kórus fellépésein
<i>A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:</i>				
A tiszta intonáció és a kottaolvasási készség fejlesztése. A közösségi éneklés értékeinek megismerése, kialakítása.				
<i>A tantárgy programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:</i>				
A félév során elsősorban a református liturgiákhoz kapcsolódó anyagok megtanulására és bemutatására készülünk, de más olyan könnyű, homofón feldolgozásokat is tanulunk, amelyek fejlesztik az énekesek kottaolvasási készségét, és alkalmasak a Kar és Egyetem rendezvényein való előadásra.				
<i>Évközi tanulmányi követelmények:</i>				
Az órákon és a saját rendezvényeinken, liturgiákban való aktív részvétel.				
<i>Kötelező irodalom:</i>				
<i>Ajánlott irodalom:</i>				

HT ÉRTÉ402 Liturgikus hangszerjáték 1

HT ÉRTÉ407 Liturgikus hangszerjáték 2

HT ÉRTÉ727 Liturgikus hangszerjáték 3

Liturgical instrument playing

Tantárgy felelőse:	Féléves óraszám: 1/hét	Órarendi beosztás:	Előtanulmányi kötelezettségek: kotta minimális ismerete	
Tantárgy előadója: Dosek Domokos				
Előadók fogadóórái:	Kredit:	Meghirdetés féléve:	Ajánlott félév:	Értékelés módja: Megajánlott

Oktatás nyelve: magyar	Besorolása /Típusa: SzV	2025-2026 I. félév		Értékelés módszere: Órai jelenlét
A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:				
Egyházunk gyakorlatának megfelelő énekkísérési készségek elsajátítása a hallgató jelenlegi tudásszintje szerint egyéni órákon, illetve improvizáció és repertoár játssza a hallgató kívánsága szerinti arányban				
A tantárgy rövid programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:				
A gyülekezeti énekkíséret gyakorlatának elsajátítása, az ehhez tartozó zeneelmélet megismerése, gyakorlati alkalmazása, mely saját harmonizációban csúcsosodhat ki. A tanulmányok célját, kifutását a hallgató aktuális tudásszintjének figyelembevételével határozom meg egyéni elbírálás szerint. A kurzusnak célja lehet továbbá a be- és kivonulási darabok repertoárjának elsajátítása.				
Évközi tanulmányi követelmények:				
Órai részvétel				
Kötelező irodalom:				
Ajánlott irodalom:				
Beharka Pál: Gyülekezeti harmóniumjáték Korálkönyv 1959. Genfi zsoltárok harmonizálása és Bach koráljai (A harmonizációt saját jegyzetből kívánom tanítani)				

ERP-HT 0056 Introduction to Early Christian Theology

Erasmus Course Course Syllabus

Title:	Introduction to Early Christian Theology
Code:	
Type:	Seminar
Class schedule:	Tuesday 04.00-05.30 PM
Venue	Faculty of Theology, Department of Philosophy (1 st floor)
Hours per week	2
Credites:	6
Name of the Lecturer:	Gábor Kendeffy
Status of the Lecturer:	Associate professor

Description:

The course aims to provide an introduction to early Christian theology, based on a general knowledge of the Bible. This is intended not only for Christian believers, but also for people of other faiths and atheists. In the classes, we analyse short English translations of excerpts. The main topics we focus on are: the creation of the world; the creation of man; the fall of the first couple; free will versus predestination; Trinitology; and Christology. Our approach will consist of re-reading fundamental biblical passages relating to the above topics and studying different interpretations of them by various early Christian church fathers.

Depending on the background and orientation of the students, the subject may be modified by the second class.

Requirements:

1) Attending at least 75% of classes; 2) actively participating in discussions based on the compulsory readings.

Classes of the Course

Class:	Date:	Subject:
1.		Finalizing the topic. The historical context, main periods and fundamental characteristics of early Christian theology.
2.		An overview of important biblical themes, including creation, the fall, grace and salvation.
3.		Bishops versus prophets. The ecclesiology and moral theology of the Apostolic Fathers.
4.		The Greek apologists of the second century: Christian faith and Pagan philodophy; the nature of God; the Holy Trinity; creation ex nihilo; the creation of man; free will.
5.		Dualistic and deterministic interpreters of Scripture: Gnosticism.
6.		The emerging doctrine of free will: Irenaeus of Lyons.
7.		The most renowned heretic. Origen, his followers and opponents.
8.		The Arian controversy and the Cappadocian Fathers. The anthropology of Gregory of Nyssa.

		The Christian who could not bring himself to decide whether to love this world or hate it. Lactantius.
9.		Augustine on will, grace, and the transmission of sin.
10.		Augustine on love and human society.
11.		The Christological debates of the fifth and sixth centuries.

Compulsory readings to the particular classes

(2) Excerpts from the Bible: Book of Genesis, Chs 1.3. Book of Exodus 1,20.. 2.; Gospel of John, ch. 1.; Letter to the Romans ch 7; ch. 9.

(3) *The Lord's Teaching Through the Twelve Apostles to the Nations*. [CHURCH FATHERS: The Didache \(newadvent.org\)](http://www.newadvent.org)

[CHURCH FATHERS: Letter to the Corinthians \(Clement\) \(newadvent.org\)](http://www.newadvent.org).

(4) Theophilus of Antiochia, *To Autolycus*, book 2, chs 17-28.

<http://www.earlychristianwritings.com/text/theophilus-book2.html>

(5) Gospel of Truth, see: [The Gospel of Truth \(Grant Translation\) - The Nag Hammadi Library \(gnosis.org\)](http://www.gnosis.org)

(6) Irenaeus, *Against Heresies*, book 4, chs 37-39. <http://www.earlychristianwritings.com/text/irenaeus-book4.html>

(7) Origen, *On the First Principles*, book 1, chs 5-6. <http://www.newadvent.org/fathers/04121.htm>

(8) Gregory of Nyssa, *On the Making of Man*, chs 1-8. <http://www.newadvent.org/fathers/2914.htm>

(9) [Augustine of Hippo](http://www.newadvent.org/fathers/15121.htm), *On the Predestination of the Saints*, chs 32-39. See:

<http://www.newadvent.org/fathers/15121.htm>)

(10) Theodoret of Cyrus: *Exposition of True Faith (Expositio rectae fidei)* (transl. b. V. Vranic), Chs 1-4. See: http://epublications.marquette.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1182&context=dissertations_mu (p. 248-253)

Sources eligible as topic of presentation (for one subject only one reading can be chosen)

(2) Plato, *Timaeus* 28a-47e. See: <http://www.ellopos.net/elpenor/physis/plato-timaeus/genesis.asp?pg=2>

(3) Clement of Rome, *Epistle to the Romans* chs 1-10. See: <https://www.earlychristianwritings.com/text/1clement-robert>

(5) Justin Martyr, *Dialogue with Trypho*, chs 1-9. See: <http://www.earlychristianwritings.com/text/justinmartyr-dialoguetrypho.html>

3) Apocryphon of John (NHC II.1; III.1.; IV.1; BG 2). <http://www.gnosis.org/naghamm/apocjn-short.html>
<http://www.earlychristianwritings.com/text/theophilus-book2.html>

(6) Origen, *On the First Principles*, book 3. (See: <http://www.newadvent.org/fathers/04123.htm>)

(7) Jerome, *Letter 51*. (From Epiphanius, Bishop of Salamis in Cyprus, to John, Bishop of Jerusalem). See: <http://www.newadvent.org/fathers/3001051.htm>

(8) Lactantius, *On the Workmanship of God*, See: <http://www.ccel.org/ccel/schaff/anf07.iii.iv.ii.html>

(9) Gregory of Nyssa: *On Soul and Resurrection*. See: <http://www.newadvent.org/fathers/2915.htm>

(10) Augustine of Hippo, *Confessions*, book 8, see: faculty.georgetown.edu/jod/augustine/Pusey/book08

Recommended Secondary Literature as Background and for Further Orientation

Quasten, J. *Patrology* I-III. Utrecht:,1962.

Di Berardino, Angelo, Adrian Walford, and Johannes Quasten, *Patrology*. Cambridge, 2006. [England]:

James Clarke.Chadwick, H. *The Early Church* (The Penguin History of the Church), 1967(revised 1993)

Rudolph, K. *The History and the Nature of Gnosticism*, Translated by R. McL. Wilson. San Francisco: Harper and Row, 1983

[http://books.google.com/books?id=3XxxkESCWz4C&printsec=frontcover&dq=Rudolph+Gnosis&source=b](http://books.google.com/books?id=3XxxkESCWz4C&printsec=frontcover&dq=Rudolph+Gnosis&source=b&ots=pZMq3qU-)
[l&ots=pZMq3qU-](http://books.google.com/books?id=3XxxkESCWz4C&printsec=frontcover&dq=Rudolph+Gnosis&source=b&ots=pZMq3qU-)

[S4&sig=PwqtLj4zjf9Xj3qGCMuTbB0j3I&hl=hu&ei=c_GNTN6qNYzKswbZ8L3tAQ&sa=X&oi=book_resu](http://books.google.com/books?id=3XxxkESCWz4C&printsec=frontcover&dq=Rudolph+Gnosis&source=b&ots=pZMq3qU-S4&sig=PwqtLj4zjf9Xj3qGCMuTbB0j3I&hl=hu&ei=c_GNTN6qNYzKswbZ8L3tAQ&sa=X&oi=book_resu)
[lt&ct=result&resnum=1&ved=0CBcQ6AEwAA#v=onepage&q&f=false](http://books.google.com/books?id=3XxxkESCWz4C&printsec=frontcover&dq=Rudolph+Gnosis&source=b&ots=pZMq3qU-S4&sig=PwqtLj4zjf9Xj3qGCMuTbB0j3I&hl=hu&ei=c_GNTN6qNYzKswbZ8L3tAQ&sa=X&oi=book_resu)

Osborn, E. F., *Irenaeus of Lyons*, Cambridge : 2001.

Trigg, J.D., *Origen*. New York: Routledge, 1998.

Elizabeth A. Clark, *The Origenist Controversy: The Cultural Construction of an Early Christian Debate*.

Princeton: Princeton University Press, 1992

Cavarnos, J. P., *St. Gregory of Nyssa on the Human Soul*. Belmont, Mass.: 2000.

Stump, Eleonore and Kretzman, Norman (eds.) (2001), *The Cambridge Companion to Augustine*: Cambridge: 2001.

http://www.google.hu/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=4&ved=0CEMQFjAD&url=http%3A%2F%2Fwww.bdp.org.ar%2Ffacultad%2Fcatredras%2Fcp%2Fpolitica1%2Ftextos%2Fsanagustin%2FCambridge%2FCambridge%20Companion%20to%20Augustine.pdf&ei=x-EIUa7oN6HI4ASQ9oDgAQ&usg=AFQjCNGz3Bhf11FF_kc974094l4QsC2vnA&sig2=XEsIMu7cg8sqthILweLBVw&bvm=bv.41642243,d.Yms

Brown, P. *Augustine of Hippo. A Biography*. (New edition with an epilogue) University of California Press: Berkely, Los Angeles: 2000.

http://books.google.com/books?id=bJPY1dAZg8cC&printsec=frontcover&dq=inauthor:%22Peter+Robert+Lamont+Brown%22&hl=hu&ei=EfKNTNT9KdjPjAfDkOWfBg&sa=X&oi=book_result&ct=result&resnum=1&ved=0CCcQ6AEwAA#v=onepage&q&f=false

Clayton, P. B. Jr., *The Christology of Theodoret of Cyrus: Antiochene Christology from the Council of Ephesus (431) to the Council of Chalcedon (451)*, Oxford, 2007.

ERP-HT 0059 PRAYTICING THE WAY: CHRISTIAN SPIRITUALITY AND SPIRITUAL FORMATION IN PRACTICE

	Number of Lessons per Week: 2	Course Schedule: Monday 17:00-18:30	Prerequisites:	
Instructor's Name: Szabóné dr. László Lilla				
Consulting Hours:	6 credit	Course's Semester: 2025/2026 Fall	Recomended Semester: 1	Evaluation: Practical Course Mark
Language: English	Type of Course: Seminar, Compulsory			Method of Evaluation: see requirements below

Course Objectives and Learning Outcomes:

The course provides an introduction to the practical approach to Christian spirituality. For a long time, the study of Christian theology was intertwined with Christian spiritual practices. During the semester, we will discuss the basics of Christian spirituality and learn about the fundamental practices of Christian spiritual formation. The course requires personal participation and reflection in areas of spiritual formation and its practices, so we recommend it to those who not only want to learn about the subject, but also want to grow in their relationship with Christ.

Knowledge, skills and competences students are expected to acquire:

a) Knowledge: The course provides basic knowledge about theoretical and practical issues of Christian spirituality.

b) Skills and competences:

1. The course primarily aims to promote the development of personal spiritual reflection among participating students.

2. Use and systematization of a wide range of source materials: literature, podcasts, videos, websites.

3. It provides opportunities for developing communication skills, presentation techniques, discussion leading and participation skills.

4. After completing the course, students will be able to think more complexly about issues of Christian spirituality, reflect on their personal journey as disciples, and develop their own personal spiritual practice.

Requirements:

- Reading assigned literatures and write 1 page reflection paper in advance.
- During the semester, you must give a 15-20 minutes presentation on three topics, for which you must prepare questions and tasks for the other participants.
- At the end of the semester, you must summarize what you have learned in a 4-6 page essay and reflect on your personal spiritual journey.

Course schedule:

1. Introduction to the course, getting to know each other, commitment and contracting
2. Spirituality – Christian Spirituality – Spiritual Theology
3. Christian Spiritual Formation
4. Practicing the Way: Apprentice to Jesus
5. Practicing the Way: Be with Jesus
6. Practicing the Way: Become Like Him
7. Practicing the Way: Do as He Did – A Rule of Life
8. Sabbath – Fasting
9. Scripture – Prayer
10. Community – Solitude
11. Generosity – Service - Witness
12. Closing and evaluation of the course

Text book and recommend website:

Comer, John Mark: *Practicing the Way: Be with Jesus. Become like Him. Do as He Did*, Random House, 2025.

practicingtheway.org

Recommended Literature:

Chan, Simon: *Spiritual Theology. A Systematic Study of the Christian Life*, InterVarsity Press, 1998.

McGrath, Alister E. *Christian Spirituality. An Introduction*. 9. kiad. Blackwell Publishing, 2005.

Chandler, Diane J. *Christian Spiritual Formation. An Integrated Approach for Personal and Relational Wholeness*. IVP Academic, 2014.

A lelkészképzés 7. szemeszterének összefoglaló táblázata

2025. őszi félév

36. hét 2025. szept. 1 - 5.			Tantárgyfelvételi hét		
	Hétfő	Kedd	Szerda	Csütörtök	Péntek
	Tanévnyitó 10:00	HTK csendesnapok		Regisztrációs hét	Regisztrációs hét
37.hét / félév 1. hete/: 2025. szept. 8 – 12.					
	Hétfő	Kedd	Szerda	Csütörtök	Péntek
8:00	Vezetéstudomány	Homilgyak	Kommunikáció Kaszó Gyula	Kommunikáció Kaszó Gyula	Kommunikáció Kocsev Miklós
10:00	Poimenika	ÓSZ			
13:30	Poimenika	ÚSZ			
15:30	Gazdasági alapismeretek	Felkészülés a lelkipásztori szolgálatra 7.			
38-39.hét / 2.hét: 2025. szeptember 14. – 19.					
Gyülekezeti gyakorlat budapesti gyülekezetekben 2025. szeptember 14. (vasárnap) – 28. (vasárnap)					
	Hétfő	Kedd	Szerda	Csütörtök	Péntek
8:00	Vezetéstudomány	Homilgyak	Gyülekezeti gyakorlat budapesti gyülekezetekben 2025. szeptember 14. (vasárnap) – 28. (vasárnap)		
10:00	Poimenika	ÓSZ			
13:30	Poimenika	ÚSZ			
15:30	Gazdasági alapismeretek	Felkészülés a lelkipásztori szolgálatra 7.			
39.hét / 3.hét: 2025. szeptember 22 – 28.					
Gyülekezeti gyakorlat budapesti gyülekezetekben 2025. szeptember 14. (vasárnap) – 28. (vasárnap)					
	Hétfő	Kedd	Szerda	Csütörtök	Péntek
8:00	Vezetéstudomány	Homilgyak	Gyülekezeti gyakorlat budapesti gyülekezetekben 2025. szeptember 14. (vasárnap) – 28. (vasárnap)		
10:00	Poimenika	ÓSZ			
13:30	Poimenika	ÚSZ			
15:30	Gazdasági alapismeretek	Felkészülés a lelkipásztori szolgálatra 7.			
40.hét / 4.hét: 2025. szeptember 29 - október 3.					
	Hétfő	Kedd	Szerda	Csütörtök	Péntek
8:00	Vezetéstudomány	Homilgyak	Gyülekezetépítés	Ráday Napok	Ifjúsági Nap
10:00	Folyamatkísérés	ÓSZ			
13:30	Folyamatkísérés	ÚSZ			
15:30	Gazdasági alapismeretek	Felkészülés a lelkipásztori szolgálatra 7.			
41.hét / 5. hét: 2025. október 5 - 10. Gyülekezeti gyakorlat Pest megyei gyülekezetekben 2025. október 5. (vasárnap) – 19. (vasárnap)					
	Hétfő	Kedd	Szerda	Csütörtök	Péntek
8:00	Vezetéstudomány	Homilgyak	Gyülekezeti gyakorlat Pest megyei gyülekezetekben 2025. október 5. (vasárnap) – 19. (vasárnap)		
10:00	Poimenika	ÓSZ			
13:30	Poimenika	ÚSZ			
15:30	Gazdasági alapismeretek	Felkészülés a lelkipásztori			

		szolgálatra 7.			
42.hét / 6. hét: 2025. október 13 - 19. Gyülekezeti gyakorlat Pest megyei gyülekezetekben 2025. október 5. (vasárnap) – 19. (vasárnap)					
8:00	Vezetéstudomány	Homilgyak	Gyülekezeti gyakorlat Pest megyei gyülekezetekben 2025. október 5. (vasárnap) – 19. (vasárnap)		
10:00	Poimenika	ÓSZ			
13:30	Poimenika	ÚSZ			
15:30	Gazdasági alapismeretek	Felkészülés a lelkipásztori szolgálatra 7.			
43. hét / 7. hét 2025. október 20-24.			Tréninghét		
44. hét / 8. hét: 2025. október 23 – november 2.			Őszi szünet		
45. hét / 9. hét: 2025. november 3-10.					
	Hétfő	Kedd	Szerda	Csütörtök	Péntek
8:00	Vezetéstudomány	Homilgyak	Önismereti blokk Fodorné Ablonczy Margit	Önismereti blokk Fodorné Ablonczy Margit	Önismereti blokk Fodorné Ablonczy Margit
10:00	Folyamatkísérés	ÓSZ			
13:30	Folyamatkísérés	ÚSZ			
15:30	Gazdasági alapismeretek	Felkészülés a lelkipásztori szolgálatra 7.			
46. hét. / 10. hét: 2025. november 10-14.					
	Hétfő	Kedd	Szerda	Csütörtök	Péntek
8:00	Vezetéstudomány	Homilgyak	Csoportdinamikai blokk Kaszó Gyula	Csoportdinamikai blokk Kaszó Gyula	Csoportdinamikai blokk Kaszó Gyula
10:00	Poimenika	ÓSZ			
13:30	Poimenika	ÚSZ			
15:30	Gazdasági alapismeretek	Felkészülés a lelkipásztori szolgálatra 7.			
47. hét / 11. hét: 2025. november 17-21.					
	Hétfő	Kedd	Szerda	Csütörtök	Péntek
8:00	Gyülekezetépítés	Homilgyak	Diakóniai blokk Dani László Gyülekezeti diakónia	Diakóniai blokk Literáty Zoltán	Diakóniai blokk Gyülekezeti diakónia terepen Budai Református Egyházközség Csenki Zsuzsa
10:00	Gyülekezetépítés	ÓSZ			
13:30	Vezetéstudomány	ÚSZ			
15:30	Gazdasági alapismeretek	Felkészülés a lelkipásztori szolgálatra 7.			
48.hét / 12. hét: 2025. november 24-28.					
	Hétfő	Kedd	Szerda	Csütörtök	Péntek
8:00	Gyülekezetépítés	Homilgyak	Iskolai hospitálás Hős Orsolya	Iskolai hospitálás Hős Orsolya	Iskolai hospitálás Hős Orsolya
10:00	Gyülekezetépítés	ÓSZ			
13:30	Vezetéstudomány	ÚSZ			
15:30	Gazdasági alapismeretek	Felkészülés a lelkipásztori szolgálatra 7.			
49.hét / 13. hét: 2025. december 1-5.					
	Hétfő	Kedd	Szerda	Csütörtök	Péntek
8:00	Gyülekezetépítés	Homilgyak			

10:00	Gyülekezetépítés	ÓSZ	Társadalmi misszió Kaszó Gyula	Társadalmi misszió Kaszó Gyula	Társadalmi misszió Kaszó Gyula
13:30	Vezetélmélet	ÚSZ			
15:30	Gazdasági alapismeretek	Felkészülés a lelkipásztori szolgálatra 7.			

50. hét / 14. hét: 2025. december 8-12.					
	Hétfő	Kedd	Szerda	Csütörtök	Péntek
8:00	Folyamatkísérés	Homilgyak	Beadandók elkészítése	Beadandók elkészítése	Beadandók elkészítése
10:00	Folyamatkísérés	ÓSZ			
13:30	Folyamatkísérés	ÚSZ			
15:30	Folyamatkísérés	ÉVF. óra			

VI. éves képzés: Ifjúsági munka blokkhét – 2025. szeptember 22-25.

Időpont	szeptember 22. hétfő	szeptember 23. kedd	szeptember 24. szerda	szeptember 25. csütörtök	szeptember 26. péntek
9.00-10.00	Nincs szükség ifimunkára!? (Ablonczy Áron)	Misszió a körülöttünk élő fiatalok felé. (Csomós József)	A fiatalok generációs sajátosságai (Ablonczy Áron)	Online misszió (Kertész Dániel)	
10.00-10.20	szünet	szünet	szünet	szünet	
10.20-11.55	Ifjúsági misszió a szekularizálódó társadalomban. (Ablonczy Áron)	Misszió a körülöttünk élő fiatalok felé. (Csomós József)	Tanítványozás a fiatalok között (Sipos Szabolcs)	A vezetői hangod megtalálása (Ablonczy Áron)	
12.00-13.00	<i>ebédszünet</i>	<i>Közös ebéd - meglepetés</i>	<i>ebédszünet</i>	ebédszünet	
13.00-14.20	Értsd jól, tanítsd jól az igét a fiatalok között (Andy Oatridge)	Szupervízió (Ifjúságépítők)	Iskolamisszió (Szabó Elődné Melinda)	Digitális misszió a fiatalok felé - BeReal (Ablonczy Áron)	
14.20-14.40	szünet	szünet	szünet	szünet	
14.40-16.00	Új ifi indítása, tervezése. Hogy lehet elérni a fiatalokat? (Ablonczy Áron)	Konfirmáció - Jó modellek és példák (Ablonczy Áron)	Szülők, családok mint elsődleges partnerek (Ablonczy Áron)	Hét zárás – kérdések, kiküldő alkalom (Ablonczy Áron)	

VI. éves képzés: Hittanoktatási blokk – 2025. október 13-17

Időpont	október 13. hétfő Kálvin Terem	október 14. kedd 5. emelet	október 15. szerda 5. emelet	október 16. csütörtök 5. emelet	október 17. péntek 5. emelet
8.30-10.00	Kommunikációs eszközök a hittanórán – beszéd és történetmesélés (FAM)	Gyermek-munka és gyermek-istentisztelet a gyülekezetben (Bölcsföldiné Türk Emese)	Kompetenciafejlesztés hittanórán: a NAT kulcskompetenciák és a hittanoktatás (Szászi Andrea)	Kreativitás a hittanórán (Zimányi Noémi)	Családszemléletű hittanoktatás (FAM)
10.00-10.30	szünet	szünet	szünet	szünet	szünet
10.30-12.00	Óvodai hitoktatás szükségessége és szépségei (FAM)	Bullying megelőzése a hittanórán (Bölcsföldiné Türk Emese)	Krízishelyzetek, krízisfolyamatok kísérése hittanórai keretek között (Szászi Andrea)	Imádságra nevelés (Zimányi Noémi)	Életkorok és bibliai történetek – az énekek jelentősége a közösségteremtésben (FAM)
12.00-12.30	áhítat	áhítat	áhítat	exhortáció	áhítat
12.30-13.30	ebédszünet	ebédszünet	ebédszünet	ebédszünet	
13.30-15.00	Szupervízió I. (Kocsev Miklós)	Hittanoktatás az általános iskolában (Bölcsföldiné Türk Emese)	Érzelmi nevelés és konfliktushelyzetek a hittanórán (Szászi Andrea)	Ünnepi kreatív ötlettár hittanórához és gyermek-istentiszteletre (Zimányi Noémi)	Hermeneutikai szempontok a hittanoktatásban – a megértéstől a tolmácsolásig (FAM)
15.00-15.15	szünet	szünet	szünet	szünet	szünet
15.15-16.45	Szupervízió II. (Kocsev Miklós)	A kooperációra nevelés lehetőségei a hittanórán (Bölcsföldiné Türk Emese)	Esettanulmány I: Mitől hatékony és eredményes egy hittanóra (Szászi Andrea)	Konkrét ötletek (Zimányi Noémi)	Kérdések és helyzetfeldolgozások – hozott anyagból (FAM)

VI. éves képzés: Missziói gyakorlat

2025. november 17-21.

	November 17. hétfő	November 18. kedd	November 19. szerda	November 20. csütörtök	November 21. péntek
8:15-9:45	Némethné Balog Katalin: Misszió alkoholisták között 2.	Lovas András Alfa 1.	Hekli Katalin: Cursillo 1.	Mikola Borbála: Párbeszédben a mai kultúrával 1.	
9:45-10:00	S Z Ü N E T				
10:00-11:30	Némethné Balog Katalin: Misszió alkoholisták között 2.	Lovas András Alfa 2.	Hekli Katalin: Cursillo 2.	Mikola Borbála: Párbeszédben a mai kultúrával 2.	
11:30-13:00	E B É D				
13:00-14:30	Harmathy András Keresztkérdések 1.	Hajdú Zoltán Levente: Missziói gyakorlat az MRE-ban 1.	Erdős Eszter Kallódó Ifjúság	Mikola Borbála: Misszió és kommunikáció 1. (14:00)	
14:30-14:45	S Z Ü N E T			15:30-15:45 Szünet	
14:45-16:15	Harmathy András Keresztkérdések 2.	Hajdú Zoltán Levente: Missziói gyakorlat az MRE-ban 2.	Erdős Eszter Kallódó Ifjúság	Mikola Borbála: Misszió és kommunikáció 2.	